Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 299. szám Vasárnap,, december 31.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Évforduló küszöbén.

Ezer és ezer ajakról röppen el ma és holnap ez a jó kívánság: Boldog uj évet! Az emberi természetnek sajátságos isteni vonása az, hogy amikor nagy események küszöbéhez ér, vagy nagy események ajtaja zárult be mögötte, elfelejti a haragot, szivéből kitépi az ellenséges érzést és mindenkit szeretettel ölel keblére, mindenkinek jót kiván. Ez a magyarázata annak, hogy uj esztendő napján mindenkinek boldogságot kívánunk. Az évforduló t. i. igen nagy esemény nemcsak az emberek életében, de az egész emberiségre nézve is. Uj reménységnek születését jelenti az uj év, uj vágyaknak és uj munkának a kezdetét. A multnak minden sirálmát elfelejtjük, szivünk bizalommal telik meg, várjuk, reméljük a boldogságot és ebben részesiteni akarunk mindenkit.

Mi azonban, a toll hivatásos munkásai ezuttal is kivételt akarunk képezni s nem egyszerü boldogság kivánattal fordulunk az olvasóhoz, hanem megpróbáljuk lerajzolni a boldogság, a boldogulás utját. Vegyük mindenekelőtt számba, mije hiányzik a magyar népnek, mi állja az utját annak, hogy boldog legyen a magyar?

Hiányzik mindenekelőtt az összetartás, hiányzik a kitartás, hiányzik a munkára való készség.

Évszázadok óta valahány nagy embere volt e nemzetnek, kivétel nélkül vallotta, hogy a magyar nép boldogulásának egyik legnagyobb akadálya az, hogy nem tud összetartani. Ez az ugynevezett magyar átok. A nemzet nem birja kivetni testéből a békebontókat, azokat, a kik a jó barát álarcában hintik szerte széjjel, unos-untalan a békétlenség magvait, akik tépdesik az önbizalom gyümölcsét a magyar nemzet fájáról, azokat, akik unos-untalan el akarják felejtetni velünk, hogy a magyar nemzet egy »a népek oceánján hullámtól vert sziget.« Azokat, akik nyugoti ábrándképeket festenek elénk csak azért, hogy amig ennek szem'életébe elvagyunk merülve, észrevétlenül belopják az országba a nyugati mételyt, a minden fát megemésztő korhadást. Ez az oka annak aztán, hogy kivesz bennünk lassanként a munkára való készség is. A fülünkbe unos-untalan azt a nótát dudolják, hogy ez az ország egy földi paradicsom. Igazuk is van, de a modern paradicsomkertet müvelni is kell. Enélkül nem terem az gyümölcsöket.

Nyissuk ki tehát végre-valahára a szemünket és lássuk meg a valóságnak ezt a sivár képét. Nyissuk ki a szemünket és lássuk meg végre valahára, hogy összetartás, kitartás munkára való készség nélkül nincs boldogulás, nincs boldog uj esztendő.

A mi ujesztendei fohászkodásunk ime mennyire elüt a többiekétől. Pedig hát mi is emberek vagyunk, hanem mi nyitott szemmel élünk s látjuk a bajokat. Mi látjuk azt, hogy a radikálizmus mily nagy pusztitást vitt végbe intelligenciánk soraiban s mily nagy romlással fenyegeti józan népünket s annak ősi erényeit hithüségét és hazaszeretetét. Mi látjuk azt, hogy ebben az országban a mezőgazdaság csak lassu vánszorgó léptekkel cammog, látjuk azt, hogy az ipar koldusgyerek módjára tengődik, látjuk azt, hogy a kereskedelem testén rut fekélyek vannak. Látjuk azt végül, hogy a nemzetek boldogulásának három fő tényezőjét: a virágzó ipart, a fejlődő mezőgazdaságot és az egészséges kereskedelmet csakis azért nem tudjuk elérni, mert nagyon sokan vannak olyanok, akik ezt a szegény országot hamis illuziókkal táplálják s ringatják dermesztő álomba.

Az uj esztendő küszöbén azért mi nem békés szunnyadozást kivánunk ennek a nemzetnek, hanem valami olyat, ami felébreszti álmaiból s ami elébe tárja

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Éva kisasszony.

Irta: Mányiné Prigl Olga.

Nem szeretem a rózsaszinü thémákat. A képen kicirkalmazott szerelmi történetek fellengős, körülirt párbeszédei olyanféle hatással vannak reám, mint a chinaiak mesterséges vizesése, vagy a schönbrunni császári park fáinak ollószabta, merev formája. Az nem a valóság, nem az élet. Naiv kisleányok siratják meg már csupán a regényhősöket, kik belehaltak viszonzatlan szerelmök bánatába, meghalnak egyszerüen, minden további lélektani megokolás nélkül, még jó, ha egy kis készakarva szerzett meghüléssel menthetik ki magukat. De mikor olyan szépen hangzik: »betakarja őket a hulló falevél, az első szállingódzó hópihe...«

Éva kisasszony ment el az ablakom alatt. Kopottas télikabátja megfeszül erős, egészséges alakján, prémes gallérját felgyürte egészen a kicsi piros füle hegyéig. A hó nemcsak hogy szállingódzik, de sürü nagy pelyhekben hull alá, csunya, fehér tőle a leány kis téli kabátja, a haja is, csak tiszta kék szeme mosolyog ártatlanul, üdén, amint beköszön hozzám. Ime egy áldozat, akinek frissen hantolt sirjára kellene hullani a hópelyheknek és az áldozat mohó életösztönnel kapcsolja összébb szükecske téli kabátját a csipős északi szél ellenében és sietve topog lábaival a folyosón. Elpirul egy kissé, amint ujra köszön és gyorsan fordul be az átellenes üvegajtón. A konyhában lerázza magáról a havat, köténytt tesz, a haját kissé rendbehozza, aztán neki a dolognak. A munka ég a kezén, de látszik, hogy egy pillanatra is terhére esnék. Az anyja, a volt negyvennyolcas honvédhadnagy özvegye, — mert avval nagyra van szegény, — csak egyre duruzsol, elégedetlenkedik, mialatt csoszogó papucsaival tesz, vesz körüskörül. A lábai fájnak, elhuzta a sok dolog, mióta ugy maradt a négy gyerekkel — jó Isten! négy éhező szájacskával. Van, van ugyan egy kis nyugdija is, de az mint mondják: meghalni sok, élni kevés. Igy hát pótolni kellett valamivel és a tisztességes munka nem szégyen.

Éva kisasszonyék kosztadásból élnek. Már hajnalban kezdetét veszi a koppasztás, finom, jó élesztős tészták készitése. Egy cselédjük van csupán s főznek vagy harminc embernek. Déli harangszóra sorba állanak ételhordóikkal azok, akiknek a lakására viszik az ebédet, ezek után jönnek akik bejárnak hozzájok. Néhány tisztességes asztalos-legény, jobbmódu nőtlen iparosok. Az előszobában teritenek nekik, pedig az özvegy szerint ők fizetnek a legpontosabban. Két órakor jönnek végre a hivatalnokok. Ezek elegáns emberek. Vasalt kabátjuk és fényes cilinderük van. Velük ebédel az özvegy és Éva kisasszony is, mert ez már ugy illik. Csupa piros az asszony elhizott arca, amint sietve kapkodja magára a rendes délutáni ruháját a konyhai helyébe, mert hisz abban csak nem jelenhetik meg az uri vendégek előtt. Éva kisasszony csak köténytt tesz másikat, ő mindig takaros. Nesz nélkül szolgál fel, váltja a tányérokat, méltóságos, mint egy királynő és amellett arra is ráér, hogy jóllakjék. Még beszélget is, az anyja hibáit hozza helyre, aki egy valóságos madame sans géne.

Az özvegynek különben imponál a leánya, aki négy polgári iskolát végzett és mindenben nagyon hasonlit az édes apjához, a hadnagyhoz. Az utolsó szót büszke nyomatékkal teszi hozzá az özvegy. A nevét is az édes apja adta neki, mert ikertestvér volt egy kis fiuval, akit Ádámnak kereszteltek. Ádámka azonban elment ama szebb világba, különben ő lett volna az ötödik éhező szájacska.

Ezeket mind az özvegy beszélte nekem egy kurta téli alkonyaton, az egyetlen szabad vasárnapján, amikor az uraknak nem kellett vacsorát

KAJÁRI ÖDÖN
ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALATA
Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46.
HELYI ÉS VIDÉKI TELEFON 497.
Készit villamos világitási és erőátviteli, valamint csengő és házi telefon berendezéseket.
A legjobb minőségü Dr. JUSTH-féle Wolframlàmpák 2 K 30 f.-ért kaphatók.

a valót. Nem vagyunk pesszimisták, de ismerjük a multat, járatosak vagyunk a történelemben is. Tudjuk azt is nagyon jól, hogy a sulyos bajokból való gyógyulást mindig operációnak kell megelőznie. Amikor egy nemzetről van szó, akkor mindig igaz marad, amit a Titkos Jelenések könyvében olvasunk. »Csak a neved, hogy élsz, de meg vagy halva.« Nekünk tehát valami nagy eseményre van szükségünk az uj esztendőben, hogy ez a nemzet felébredjen. Uj esztendő napján azért mink igy fohászkodunk: Add meg uram Isten ennek a szegény magyar népnek az uj esztendőben vagy azt a nagy embert, vagy pedig azt a nagy eseményt, ami feltudja őt bódult álmából, főleg hitközönyösségéből kelteni, aki bele tudja plántálni a szivébe az összetartást, a kitartást és a munkára való készséget.

Wekerle Sándor — tárnokmester. A *Politikai Hiradó* állitólag jó helyről szerzett zett információ alapján, de fenntartással közli azt a hirt, hogy a király az elhunyt *Zicky* Nándor gróf helyébe *Wekerle* Sándor volt miniszterelnököt nevezi ki tárnokmesterré.

—

Madarász apó lemondása. A *Fejérmegyei Napló* közli, hogy *Madarász* József, a képviselőház nesztora, le akar mondani a mandátumáról. Madarász apró most 97 éves s 1848 óta — természetesen az abszolutizmus korszakát kivéve — állandóan tagja a parlamentnek. O az egyetlen élő tagja még az 1848-iki, első népképviseleti országgyülésnek. A hir szerint Madarász január közepén mond le mandátumáról s aztán Olaszországba megy üdülni. Jellemző, hogy még meg sem történt a lemondás, talán meg is gondolja a dolgot az öreg Madarász s le sem mond, de azért már heten pályáznak a meg sem üresedett sárkereszturi mandátumra.

A magyar delegációból.

Bécsből jelentik: A magyar delegáció egyeztető albizottságának rövid ülése után *Láng* Lajos báró elnök megnyitotta a nyilvános ülést, amelyen az egyeztető albizottság jelentését terjesztették elő.

Papp Géza benyujtotta az egyeztető albizottság jelentését, amely szerint az 1912. év négy első hónapjában fedezendő közös költségek megállapitása tárgyában az egyeztető albizottság megvizsgálta az osztrák delegáció határozatát és azt a magyar országos bizottság ugyanezen tárgyu határozatával minden tekintetben megegyezőnek találta. Az albizottság jelentését elfogadták, majd hitelesitették az ülés jegyzőkönyvét és ezzel az ülés Láng Lajos báró elnök következő szavaival ért véget:

— Nincs más hátra, t. albizottság, minthogy felhatalmazást kérjek arra, hogy amikor annak szüksége felmerül, az országos bizottságot ujból összehivjam. Méltóztassék ugy tekinteni, hogy az ülésnek vége van és én csak barátságosan megköszönöm szives támogatásukat. Egyuttal boldog uj esztendőt kivánok!

A magyar delegációnak még Bécsben időző tagjai kevés kivétellel délután az első gyorsvonattal visszautaztak Budapestre. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter, *Hazai* Samu honvédelmi miniszter, *Beöthy* László kereskedelmi miniszter és *Serényi* Béla közmivelésügyi miniszter még Bécsben maradtak, vasárnap azonban visszatérnek Budapestre.

Katholikus sajtónagygyülés Budapesten.

Arisztokrata nők a sajtóegyesületben.

Riadót fuj a Katholikus Sajtóegyesület, a keresztény közönséget fel akarja világositani arról a nagy veszedelemről, mely a vallásüldöző, erkölcstelen és hazafiatlan sajtóból feléje árad, terjed, mint a fekély.

A modern szellemi élet legjelentősebb harctere a sajtó. Amely iránynak, amely világnézletnek, amely társadalmi osztálynak sajtója nincs, az feltétlenül elveszti pozicióit, menthetetlenül elbukik a támadások sulya alatt.

Nekünk, magyar katholikusoknak, legnagyobb szégyenünk, hogy e legdöntőbb harctéren, a sajtó terén, teljes elmaradottságban élünk Nem arról szólunk, hogy a magyar sajtótermékeknek 95 százaléka nem keresztény, holott Magyarország lakosságának forditva éppen a 95 százaléka keresztény; csak azt akarjuk leszögezni, hogy ugyanez a »magyar« sajtó legalább 80 százalékában határozottan kereszténységellenes és erkölcsileg nagyon kétes értékü. — Legnagyobb »vezető« napilapjaink, mint ezt a karácsonyi monstre-számok is elárulták, a legszámitóbb tervszerüséggel gunyolják és diszkreditálják a kereszténységet, gyülöletet szitanak a hithü katholicizmus ellen s ugyanakkor cinikus hidegvérrel viszik be az erkölcstelenség mérgét a katholikus családokba.

E szégyenletes anomáliát meg kell szüntetnünk. Tiltakoznunk kell a tisztességtelen, a vallásgyülölő és erkölcsgunyoló sajtó anarchiája ellen.

Társadalmi akcióba kell lépnünk s szerveznünk kell a védekezés müveleteit. Fel kell világositanunk keresztény honfitársainkat a

---

főzni, mert valami nagy bankettre voltak hivatalosak. Éva kisasszony nem volt otthon. Vasárnap délelőttönként templomba szokott menni, olyankor az özvegy kétszer annyit dolgozik, vagy kisegitőnőt hi. Délután négy órától hétig Éva kisasszony megint szabad, amikor is minden vasárnap elmegy egyetlen barátnőjéhez, a városi segédkertész leányához. Ott a szép, nagy kertben elsétálgatnak, vagy pláne kugliznak, igy havas délutánokon pedig szolid társasjátékokat játszanak, szolid fiatal emberekkel.

Azon a szabad vasárnapján lábujjhegyen, félénken jött az özvegy végig a folyosón. Tartózkodva, bizonytalanul kopogtatott és nem győzte magát mentegetni:

— Kérem egy pillanatra bátorkodtam csak, látom, hogy egyedül tetszik lenni . . .

Alig tudtam rávenni, hogy leüljön.

— Egy pillanatra jöttem csupán . . .

Igyekeztem mulattatni, valahogy mindig örülök, ha olyan emberekkel kerülök össze, a kikkel még sohasem beszéltem.

Azon vettem észre magamat, hogy egészen reám ragadt a szegény jó asszony sopánkodó beszéde. Versenyt sopánkodtunk.

Az özvegy az időjáráson kezdte:

— Hideg van és milyen drága a fa, naponként két szobát fütünk és hozzá a konyha, Istenem! . . .

— És minden drágul a piacon . . .

— Nem fizeti ki magát a kosztadás sem, kérem ugy be kell osztani, hogy csak ne veszitsünk rajta. Most is hogy jártunk, el nem mondanám senki másnak, de csak fojtogatja a torkom a keserüség. Igy látásból tetszik ismerni a kosztosainkat, azt a sárga kabátos urat is ugyebár? Olyan zöld tollas kalapot hordott mindig. Spórolós, jó fiunak látszott. Már csak kimondom kérem, tetszettek egymásnak a leányommal. A fiatal embernek tisztességes állása volt, a barátai se mondtak reá soha egy rosz szót sem. Boldog voltam kérem, azt hittem, szerencséje akadt a leányomnak, én csak majd elküzködtem volna tovább valahogyan.

Jó fiu volt, mondom, nem maradt ki soha, és azért megbiztunk benne, ha nem is fizetett pontosan minden elsején. Most utóbb három hónappal maradt adósunk. Resteltük tőle kérni, halasztottuk a dolgot. A héten aztán kaptunk tőle egy levelet, hogy köszöni a jóságunkat, tiszteltéti Évát, de ő már nem fog többé nálunk ebédelni, mert el kell mennie idegen városba, egy olyanba, amelynek hirét se hallottuk, de onnan, ha a jó Isten rásegiti, majd el fogja küldeni apródonkint a tartozását is. Mit csináljunk? — törvényes módon keressük? — a leányom ugyis majd a föld alá bujik szégyenletében, itt a házban és a kosztosok is mindnyájan tudták, hogy menyasszonya volt. Kérem nem evett, nem ivott az a leány három napig, álmában is ugy sóhajtozott, hogy azt hittem, ránk szakad a ház. Harmadnap fölkelt és dolgozott annyit, mint máskor egy hétig. Most meg esténként fehérnemüt varr egy boltba, nagyon ügyes keze van, nem azért mondom, hogy az én leányom, de szigoruan fogtam mindig. Azt a gazembert nem adjuk törvénybe, a lányom nem akarja.

Bocsánatot kérek, hogy ugy eljárt a szám . . .

Az órára nézett és összecsapta a kezét:

Hogy el telt az idő, Istenem azóta már otthon lehet Éva, — engedelmet kérek.

Sietve topogott ki az ajtón. A leánya odakint várta, azon téli kabátostól, karmantyuját hidegtől kipirult arcához szoritva.

Valamit ujságolt az anyjának lázasan. Egyes hangok behallatszottak hozzám az ablakon:

— A Lina kártyát vetett ma délután és azt vetette ki, hogy idegen városból, messziről valaki jönni fog hozzánk. Hátha ő, hátha csak rossz álom volt az egész. Ugy-e visszafogadnánk?

Az asszony megállott a leányával szemközt s mig kezével végigsimitotta annak formás arcát, — csendesen szólt:

— Még egy hónapra megpróbálnám, de — mialatt ujjait fenyegetően emelte fel — soha nem hinnék más gazembernek! . . .

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradi temetkezési vállalatával és márvány müvek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858 év[ta] fennálló vállalat jóakaratu pártfogását s támogatását uj otthonában is kéri kiválóan[tel] **Veiszlovits Lajos.**

kereszténységellenes sajtó aknamunkájáról, észre kell vennünk s észre kell vétetnünk minél többekkel a veszélyt, mely egy leplezetten, de annál biztosabban támadó sajtó tatárjárás részéről hitünket, egyházunkat, gyermekeink ártatlanságát, családi szentélyeink tisztaságát s a keresztény magyar nép boldogulását fenyegeti.

A magyar főrangu világ hölgytagjai vették kezükbe a zászlót s *január 7-én, vasárnap* délután 3 órakor *Budapesten*, a Vigadó nagytermében *felvilágositó sajtó nagygyülést* rendez kezdeményezésükre a katholikus sajtóegyesület. A nagygyülés szónokai lesznek:

Miklóssy István, a ki a szabadkőmüves sajtóról,

dr. *Krüger* Aladár, a ki a sajtóról, mint az ujkor Napoleonjáról és

P. *Buttykay* Antal, a ki a sajtó terén a katholikusok kötelességeiről fog beszédet tartani.

A nagyarányu sajtógyülésnek legszebb sikere az lesz, ha az uj évben a közönség fokozott mértékben fordul a tisztességes, a keresztény sajtóhoz.

A Magyar Gazdák Szemléje a földbérlő szövetkezetekről. A magyar gazdavilág legtekintélyesebb lapja, a *Magyar Gazdák Szemléje* a következőket irja az altruista bank akciójáról, melyhez tudvalevőleg gróf *Széchenyi* Miklós nagyváradi püspök adta az első alapot:

A Magyar Gazdaszövetség által kezdeményezett földbérlőszövetkezetek ügye az uj altruista bank megalakulásával jelentékeny lépést tett a haladás utján. Ugyszólván az egész sajtó elismeréssel szólott arról a birtokpolitikai rendszerről, amelyet az uj bank a földbérlőszövetkezetek felkarolásával programmjába vett. Hallottunk ugyan olyan hangokat is, mintha a banknak az a terve, hogy egyházi birtokokon kisbérleteket alakit, az első lépés volna a szekularizációhoz, erre azonban még a földmivelésügyi miniszternek erélyeshangu cáfolata nélkül is csak azt jegyezhettük volna meg, hogy nem egyéb konkolyhintésnél. Nem volt ugyanis egyéb célja a szekularizáció felhánytorgatásának, mint az, hogy aggodalmat keltsen egyes főpapokban a bank és a földbérlőszövetkezetek iránt.

Egyébként örömmel állapithatjuk meg, hogy a konkolyhintés munkája nem volt sikeres és a szövetkezeti bérletek ügye a legjobb uton vannak az érvényesülés felé. Ezt azzal a jóleső érzéssel állapithatja meg a Magyar Gazdaszövetség, hogy közel egy évtizedes munkájának gyümölcsei vannak és ezeket azok a kisgazdák élvezhetik, akiknek érdekében néhai Károlyi Sándor gróf a földbérlőszövetkezetek eszméjét propagálni kezdette. Ma már ugyanis mindenki elismeri, hogy a földbirtokmegoszlás helyenként a kisgazdaosztály boldogulásának nagy akadálya és ennek az akadálynak elhárítására semmi sem alkalmasabb, mint a szövetkezeti földbérletek.

Miniszteri értekezlet. Bécsből jelentik, hogy az osztrák földmivelésügyi miniszteriumban ma miniszteri tanácskozás volt, amelyen részt vett *Lukács* László pénzügyminiszter, *Serényi* Béla gróf földmivelésügyi miniszter, *Beöthy* László kereskedelmi miniszter, az osztrákok részéről *Zaleczky* lovag pénzügyminiszter, *Roessler* kereskedelmi miniszter. *Brahm* földmivelésügyi miniszter. A tanácskozás tárgya a függőben lévő közös vonatkozásu ügyek elintézése volt.

Hatszáztizennégy fiatalkoru bünös.

Amióta életbelépett a fiatalkoruak bünössége felett való biráskodás humanus törvénye a hatóságoknak lényegesen megszaporodott a dolguk.

Hogy ez a humanus törvény megfogja e hozni a hozzáfüzött reményeket, azt egyelőre még nem lehet tudni.

A jogászvilág sokat vár tőle. A törvény életbeléptetése óta Verner Kálmán árvaszéki elnök elrendelte, hogy a fiatalkoru bünösökről statisztikát vezessenek. Ez a statisztika most év végével lezárul és száraz számadatokkal tünteti fel azoknak a gyermekeknek a számát, akik 1911-ben büntetendő cselekményt követtek el.

A statisztikai adatok ügyes összeállitásából megtudjuk azt is, hogy az illető bünösök milyen bünt követtek el. A statisztikának ez a része valóban meglepő. A bünöknek olyan nemeit tüntetik fel, amelyek korántsem vallanak fiatalkoruakra és méltán érdemelnék meg a legszigorubb büntetéseket.

A statisztika szerint 1911-ben Biharmegye területén összesen 614 gyermeknek, illetve a törvényben körülirt fiatalkoru követett el büntetendő cselekményt. Ebben a 614 esetben a következő bünesetek vannak. Lopás, orgazdaság, testisértés, becsületsértés, tulajdonjog elleni kihágás, sulyos testisértés, zsarolás, távirda rongálás, hatóság elleni erőszak, szemérem elleni vétség, rablás, közcsend elleni kihágás, bünpártolás, hamispénz forgalomba hozatala, hamisvád, tüzvész okozás, szerencsejáték, vallás elleni kihágás, emberölés, magánlak sértés, haláltokozó sulyos testisértés, sikasztás, erdei kihágás.

E bünhalmazból a legtöbb esetben a lopás szerepel, nyomban követi ezt a tüzvész okozás és legkevesebb az erdei kihágás, a mennyiben ez csak egyetlen esetben fordul elő.

A hatszáztizennégy bünös közül nyolcvanegy leány, a többi fiu volt. A biróság dorgálásra itélt 27 gyermeket, fogházzal büntetett 26 ot, javitó intézetbe internált 9-et. Próba időt adott 11 bünösnek. Érdekes, hogy olyan bünös is kapott próbaidőt, aki a fenti bünök egyik legsulyosabbját követte el. Ez a 73 birói intézkedés azonban még nem intézte el a többi bünösök ügyét is, mert eltekintve attól a 8 felmentéstől, amelyet alkalmaztak, igen sok ügyben még mindég tart a vizsgálat.

Érdekes lesz majd a következő évek statisztikája, melyet össze fognak hasonlitani az idei statisztikával. Akkor lesz lehetséges összehasonlitást tenni, hogy mennyit használt a folyó évi bünös fiatalkoruaknak az uj törvény.

Kilenc helyen gyujtottak fel egy falut.

Szomoru karácsonya volt Körösszegapátiban kilenc gazdának. Ejnek idején meggyujtották a szerencsétlen emberek házait, a szeretet ünnepére földönfutókká tettek kilenc családot. A tüzek a község kilenc különböző részében gyulladtak ki és pedig egyszerre, ugy hogy a lakosság megoszolva, nem tudta megmenteni a házakat.

A pusztitó elem rohamosan terjedt a gyenge ellentállás miatt. A lakosság kétségbe volt esve és a szomszéd községhez fordult segitségért. Csak óriási erőmegfeszités után sikerült a tüzet annyira lokalizálni, hogy a községet megmentették a pusztulástól.

A rémes éjszaka után reggel a károsultak jelentkeztek az előljáróságnál és ekkor kiderült, hogy mindannyian magyar emberek a károsultak.

Az esetről jelentést tettek a járási főszolgabirónak, aki nyomban Körözsszegapátiba utazott. A községben a legnagyobb izgatottság uralkodott a lakosság között. A magyarok fel voltak zudulva a románok ellen, mert nyilvánvaló volt, hogy itt nemzetiségi bosszuról van szó. A főszolgabiró közbenjárására a kedélyek ecsillapultak.

A lakosság annál inkább fel volt zudulva, mert erre a napra volt kitüzve az előljárósági tagválasztás, mely most már nem történhetett meg kellő körültekintéssel és biztonsággal. A főszolgabiró a választást elnapolta bizonytalan időre, a csendőrségnek pedig megbizatást adott a gyujtogatók felkutatására.

A csendőrség serényen látott munkájához, melynek meg is lett a nem várt eredménye. Kiderült ugyanis, hogy Körösszegapátiban eddig állandóan a lakosság zömét képező magyarok közül választottak birót és ez a románokat bántotta.

Most, hogy a tisztujitás következett, a románok maguk közül akartak birót választani Mivel pedig erre egyáltalán nem volt biztató kilátásuk elhatározták, hogy a magyar választókat megzavarják, illetve egyrészüket elvonják a szavazástól.

A terv nem sikerült. A csendőrség megállapitotta, hogy a gyujtogatást maga a románpárt jelöltje *Drimba* Tógyer követte el. Drimbának segitségére volt a veje, a fia és a sógora. A csendőrség a négy gyanusitottat letartóztatta és tegnap bekisérte a nagyváradi ügyészségre.

A letartóztatott embereket kihallgatták, azonban tagadnak mindent. A terhelő körülmények azonban olyanok, hogy tagadásaikat megdöntik.

A választásokat a gyujtogatás által felzavart szenvedélyek teljes lecsillapultáig, azaz bizonytalan időre elnapolta a főszolgabiró.

Jenny Jenő órás és ékszerész
Nagyvárad, Sz. János-u. 39 sz.
A KARÁCSONYI ALKALOMRA
ajánlja dúsan felszerelt raktárát zseb- és ingaórákban, valamint **legujabb kivitelü ékszertárgyait,** óra és ékszer javitásokat a legjutányosabb árban pontosan eszközlök s valamint **brilliáns köveket és tört aranyat napi árban** becserélek és megveszem. Óra javitásokért 1 évi kezességet vállalok. A helybeli és vidéki n. közönség szives pártfogását továbbra is kérem. Maradtam tisztelettel
Jenny Jenő.

Magyar keresztények, tömörüljetek!

Vajjon nem késett már el ez a felszólitás?

Ugy látjuk, az utolsó 30 év alatt Magyarországon mérföldes léptekkel haladt előre hóditó utján az az irányzat, melynek célja a magyar cimerből kitörölni a kettős keresztet az apostoli magyar koronáról letörni a kereszt, tet. Egyre leplezetlenebbül és vakmerőbben lép a nyilvánosság elé az a törekvés, mely lassankint mindenünnen kiszoritja a keresztény és hazafias elvet s helyébe internacionalista radikálizmust és anarchiát akar ültetni.

Es ezt a romboló munkát a sajtó kezdte meg. A sajtót keritették először hatalmukba a keresztény Magyarország ellenségei, onnan forgatják ki ezt az országot ezer éves sarkaiból.

Türjük ezt tovább is összedugott kezekkel? Azt hisszük, éppen a tizenkettedik órában kezd végre a keresztény közönség fölébredni és valahára erélyesen felszólalni: nem lehet tovább türni, ha szégyenletesen elpusztulni nem akarunk!

A szó után következzék a tett s az első lépést ott kell megtennünk, ahol ellenségeink: a sajtó terén.

Magyarország nem lesz addig ujra a keresztény magyarság országa, mig sajtója nem lesz keresztény; keresztény sajtóról pedig addig nem lehet beszélni, mig a keresztény közönség a rossz, a kereszténygyalázó sajtót támogatja.

Magyar keresztények, ha tömörülni akartok, ehhez az első lépés, hogy csak keresztény lapot járassatok!

A *Tiszántúl* a keresztény Magyarország ideálját tüzte hadi zászlajára; mikor előfizetési felhivást bocsátunk ki, e tiszta, ősi lobogó alatt vezényelünk sorakozóra.

Kérjük az előfizetések megujitását, kérjük lapunk hathatós terjesztését. Ahány uj előfizetőt szerez valaki lapunknak, annyi uj tüzhelyhez viszi be a keresztény Magyarország diadalmasan előrehaladó gondolatát.

A TISZÁNTÚL
szerkesztősége és kiadóhivatala.

*

A *Tiszántúl* előfizetési árai a következők:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	**16** kor.
Negyedévre	**4** »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	**20** kor.
Negyedévre	**5** »

Vidékre postán szállitva:

Egész évre	**24** kor.
Negyed évre	**6** »

Hogy lettem én városatya?

Irta: **Lukách Géza.**

A pártkörben polgártársaim éljenzéssel vegyest szorongatták kezemet s abbeli kérdésemre, hogy mivel szolgáltam rá erre, megtudtam, hogy városatyaságra jelöltettem.

Ezen reám nézve módfelett megtisztelő esemény azonban szeget ütött fejembe s azon tünődtem, miként lehetne ezt a szeget legalaposabban fején találni, mert az ördög nem alszik és megtörténhetik, hogy meg is választanak, aztán majd hol veszem elő hamarjában azt a sok tudományt, ami a városatyasághoz szükségeltetik.

Hogy tehát valamelyes tájékozódást szerezzek, felkerestem azon városatya barátaimat, a kik mint ilyenek, már a második kapitulációt szolgálták.

Az egyik azt mondotta, hogy a városatya nagy ur és mennél nagyobb ur valaki, annál kevesebb tudományra van szüksége. Szavazni pedig majd csak tudok.

A másik pedig csak azt válaszolta, hogy akinek az Isten hivatalt ad, annak észt is ad hozzá, hát majd megjön az én eszem is — punctum.

A harmadik azt ajánlotta, hogy menjek el a város nagyapjához — Döme bácsihoz, az majd kikészit, végül egyik azt tanácsolta, hogy vágjam be a város statutumait és szerezzek némi ismereteket a közigazgatás terén, de főkép kisérjem figyelemmel a nyilvánosságot.

Ilyen és hasonló utbaigazitásokkal telitve, elhatároztam, hogy először is belehatolok a nyilvánosság titkaiba, vagyis az ujságok idevágó rovatait böngészem. Találtam is bőséges és épületes anyagot, például egyik városban kiderült, hogy genialisan sikkasztanak évek óta, a másiknál Potemkin-költségelőirányzatokat gyártanak, a harmadiknál kártyaasztalnál helyezik letétbe az óvadékokat stb. Általában pedig mindenhol panamáznak.

A közigazgatásról pedig egyértelmüen azt irták a lapok, hogy az nálunk ázsiai.

Ez az ázsiai állapot egy remek ötletet váltott ki belőlem. A morvavölgyi királygyakorlatok alkalmával ugyanis megismerkedtem Csing-csang-csung kinai katonai attasé-val, irtam tehát ezen cserebogárevő cimborámnak, hogy küldje meg nekem nyomban a kinai közigazgatás vezérfonalát dióhéjban, de a legázsiaibb kiadásban, azonkivül Peking város statutumát, mert én városatyaságra készülök.

Még a választási harc folyamata alatt azon meglepő választ kaptam, hogy Kina már kulturállam és már a copfját is lenyiszáltatta. Tudomása szerint azonban a czopf nálunk még mindég divik, némelyek szerint, különösen a hadseregnél, — igy tehát a kért vezérfonal a mi ázsiai viszonyainkra nem alkalmazható s mint reám nézve ennélfogva értéktelent, nem küldötte el a dióhéjat, hanem azt tanácsolta, hogy szerezzem meg inkább legsötétebb Afrika közigazgatásának kodexét, abból aztán okulhatok.

Nem jöttem zavarba és gyors elhatározással levelet menesztettem Tripoliszba az én Mehemed Ali Musztafa binkaszi barátomnak, a kivel a Herkules fürdőben együtt locsolgattam csúzos csontjaimat, — kérve őt, hogy a pumpolás utján birtokába jutott 50 forintom fejében küldje meg nekem az Afrikai közigazgatás vezérfonalát dióhéjban és egy pár olyan afrikai város statutumát, a hol még ázsiai állapotok uralkodnak.

Ezen közben a választási előmunkálatok harcmezején serényen folytak a csatározások és megkezdődtek a pártvacsorák, folyt a kapacitálás, aminek rendszerint bekapás lett a vége.

Egy ilyen harcias pártvacsora után, megfelelően ingatag fizikai állományban, imbolyogtam kávéházam felé. A föld vonzerejével való ezen kacérkodásom azonban veszedelmes vállalkozásnak bizonyult, miért is polgártársaim támogató közremüködését vettem igénybe.

Ezen karba öltött bizalmatgerjesztő helyzet megoldotta közlékenységem zsilipjét és bevallottam a kompániának, hogy a közigazgatás terén mégis vannak némi gyakorlati tapasztalataim s illuszträltam ezt a következő esetemmel:

Mikor még ezredadjutáns voltam, becsoszog irodámba egy szürös, ráncos ábrázatu atyafi s nagy feneket keritve előadta, hogy egy instánciát adott be fia felmentése erányában. Mondok néki, hogy az instáncia épp ma érkezett, fia fel lesz mentve és három nap mulva már otthon eheti a paszulylevest.

Nagy hálálkodások közt kotorászni kezd szürének bekötött ujjában, a honnét nagy fohászok közt előkotort egy ócska harisnya-félét, melyből egy 5 forintost hámozott ki s ezt fáradozási dijam fejében markomba nyomkodta. Mikor pedig a honoráriumot visszalenditettem az anyjok strimflijébe, csak vissza noszogatta azt azzal, hogy a jegyző ur, meg a szolgabiró is azt hajtogatja mindig, hogy a kenetlen szekér csak nyikorog, de nem mozog s a ki jól ken, az kerül fen. Ő már tudja a módját az eljárásnak s csak vágjam zsebre az 5 flóreseket.

Hiába magyaráztam neki, hogy katonáéknál pomádéval és nem bankóval kenekednek, egész kétségbeesve hajtogatta, hogy akkor nem is vagyok jó szivvel hozzá és fiát bizonyára nem mentem fel. Végre is tenyeremre teritettem az ötöst, megnyálaztam a képes felét s egy pofon kiséretében pas odataztottam az öreg ábrázatára és kilöditottam az irodából. A fiut felmentettük, én pedig némi betekintést nyertem a közigazgatás tekervényes utaiba.

Alaposabb ismereteimet akkor gyüjtöttem azonban, mikor némi elintézni valóm akadt egyik miniszteriumban.

Fényes egyenruhám előtt megnyiltak az ajtók mindenfelé s a legnagyobb előzékenységgel igazitottak el mindenütt Járás-kelés közben a folyosókon feltünt nekem egy kék mandlis atyafi, aki hol ide, hol amoda nyitott be, de csakhamar innen is, onnan is kitessékelték. Dolgomat elvégezve, éppen elakartam távozni, mikor egy ajtó sebtiben kinyilt s azon a kék mandlist lóditották ki.

Persze, most már érdeklődni kezdtem ügye iránt és megtudtam, hogy ő is ügyes-bajos dolgaiban jött fel Gömör megyéből, már két napja kilincsel, de csak kiebrudalják mindenünnen. Most már ő megy haza, mert nem győzi költséggel, de verje meg a ragya, ahány ur van a világon, aki a szegény embert kutyába sem veszi.

Tudva előbbeni esetemből, hogy mivel lehet hathatósan a közt igazgatni, kérdem az atyafitól, hozott-e magával kenőcsöt, mire ártatlanul azt feleli, hogy azt nem, hanem sonka és füstölt kolbásszal tele van a tarisznyája.

Itt a vadászat! Ha élvezettel akar vadászni, ugy fegyverét és patron-szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készitve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendesen kéznél bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-féle fegyverek** eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső gyárosok **fegyverei** csak **LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél** **Nagyvárad, Rákóczi-út 15. szám alatt** kaphatók eredeti árban. M. kir. lőpor-áruda. ☛ **Telefonszám 269**

Ebből láttam, hogy ezt az embert még a kultura szárnya nem legyintette meg és nincs tisztában a kenőcs mivoltával, karon fogtam tehát a hazafit, vittem irodáról irodára s nem telt el két fertályóra s el volt igazitva az ő ügye is. Hiába, urnak és parasztnak nem egyformán mérik az igazságot.

Hálatelten hol rám, hol a tarisznyájára esett tekintete, mig végül vendégnek invitált a tarisznyájában elfogyasztásra szánt sonka és kolbászra.

En is meghagytam magamat vesztegetni, mert elfogadtam a meghivást, csak azt kötöttem ki, hogy a bort én fizetem hozzá

A lakomát a legközelebbi kurtakorcsmában alaposan el is intéztük elannyira, hogy egy hatnapos gyomorhurutot szereztem be, de ezzel szemben kincset érő tapasztalatokat szereztem a közigazgatás buja mezején.

Most pedig merje valaki szemembe mondani, hogy nem értek a közügyekhez s nincs rátermettségem a városatyaságra.

Erre polgártársaim vállukra óhajtottak emelni, miután azonban a föld vonzó ereje még mindég nem szünt meg, tekintettel ingatag állapotomra ettől elállottak; egyhanguan biztositottak azonban, hogy közigazgatás utvesztőjében szerzett tapasztalataim nemcsak a város atyuskaságra predestinálnak, hanem akár vicispánnak is megválaszthatnak.

Most már a városatyasággal szemben, agályaim utolsó foszlánya is elrebbent s annak elfogadása irányában tovább nem haboztam annál kevésbbé sem, mert akkor már a Pannonia asztalai körül szilárd alapokon nyugodtunk, pattogtak és habzottak a pezsgős üvegek, mi pedig ittunk előre a medvebőrére.

Hogy kerültem haza a harctérről, arról fogalmam sincs s körülbelül egyet fordult a világ motollája, mikor egy hatalmas macska nyöszörrel ébredtem. Tekintetem egy terjedelmes levélre esett, melyen egy nagy félholdas pecsét ragyogott. Nyöszörös állapotomban a félholdat egészholnak, sőt teliholdnak néztem s miután pedig biztosan tudom, hogy ez csak éjjel szokott világitani, jobbfelemre fordultam és tovább hortyogtam.

Mohamed Ali Musztafa barátom levelét igy csak másnap olvastam el; abban értesit, hogy most Tripoliszban kaszabolja a Taliánokat, mindamellett már beszerezte a kért vezérfonalat, miután azonban ezen fonal olyan hosszú, hogy egy közönséges, európai miveltségü dióhéjban el nem fér, ő egy kókuszdió héjat fog erre célra beszerezni.

Különös tekintettel azonban a háborus viszonyokra, ez most nehezen megy, de legyek csak nyugodt, mert két szakasz Beduin egész nap ezt hajkurássza, ezek majd keritenek egyet.

Időközben még számos pártvacsorát harcoltam végig s ugyanannyi macska-nyöszört hevertem ki, mig végre bekerültem a városatyák közé.

Igaz, hogy eddigelé ebben a minőségben nem sok vizet zavartam, ismereteim tárházát még nem volt alkalmam kiüriteni, amennyiben eddig csak titkosan és nemtitkosan szavaztam, de jöjjön csak meg Tripoliszból a kókuszdió, a fonallal csinálok én a város fényes székházában olyan zenebonát, hogy Döme barátunk is megirigyli.

Addig pedig kérek egy kis türelmet.

Klemens Péter szabadlábon.

A kir. tábla határozata.

A városi pénztári panama szereplői közül akik a vizsgálati fogságban várják sorsuk végleges eldöntését, a királyi tábla tegnap hozott határozatával *Klemens Pétert szabadlábra helyezte.*

Mint ismeretes, a bünügy szereplőit a kir. ügyészség letartóztatta, akik ügyvédjük utján a vádtanácstól kérték szabadlábra helyezésüket. A nagyváradi királyi törvényszék vádtanácsa néhány hete foglalkozott az ügygyel és ugy határozott, hogy ugy Dettrich Tibor, mint Budaházy Kálmán és Klemens Péter fogságban maradnak.

A vádtanács nem fogadta el Klemens Péter védőjének azt az előterjesztését és indokolását sem, hogy Klemens Péter nagyfoku idegbajban szenved.

A vádtanács határozata ellen a védők természetesen felfolyamodással éltek a kir. táblához. A kir. tábla tegnap délelőtt foglalkozott az ügygyel. A tábla tanácsában *Molnár* Géza kuriai biró elnökölt, szavazóbirák voltak *Balogh* Samu, *Kepes* Miklós és *Geleta* Géza, előadó *Böhm* Jenő táblabiró. A tanács a három vádlott közül *Klemens* Péter vizsgálati fogságát feloldotta. A tábla azzal indokolja határozatát, hogy a vádlott magas kora, vagyoni helyzete, valamint a várható büntetés csekélysége miatt a szökéstől nincs miért tartani.

A határozatról azonnal értesitették a kir. ügyészséget, ahol dr *Kármán* Elemér kir. ügyész intézkedett, hogy *Klemens* Pétert bocsássák szabadon. Klemens Péter fiának társaságában hagyta el a fogházépületet és hazament családja körébe.

---

* **A biharmegyeiek Beöthy László előtt.** A vármegyében nagyban készülnek annak a deputációnak az összeállitására, mely *Beöthy* László kereskedelmi miniszter elé fog járulni. Eddig a jelentkezők száma 100, azonban még csak egy-két főszolgabirótól érkezett be a jelentkezőkre vonatkozó kimutatás. Mint értesülünk magából a cséffai járásból többen mennek fel mint harmincan. A cséffai járásból a küldöttségben lesz gróf *Tisza* István is.

FLEGMAN

uj áruházát megnyitotta,

melynek megtekintésére a n. é. közönséget tisztelettel meghivja.

UJDONSÁGOK.

Boldog uj évet!

Tehát uj év küszöbén állunk. A szemünk elé fekete sötétség borul, amely beboritja az ismeretlenség homályával a most következő ezerkilencszáztizenkettedik szökőesztendőt s amelyet a remény igyekezik minél rózsaszinübb fénybe világitani.

Az emberek boldog uj évet kivánnak egymásnak. Legalább a névjegy kártyákról, amelyek nagy részén még mindig ott diszeleg a nemesi előnév, az öt águ koronával és cimerrel, ezt olvasom le.

Ilyenkor, az év utolsó estéjén sokféle bolondságot csinálnak az emberek. Nem utolsó tréfa volna az sem, ha valaki egy uj Diogenes lámpával megszámlálná azokat, akik szivükből igazán kivánják szeretett felebarátaiknak a boldog uj esztendőt és nem csupa konvencionális szokásból . . .

Egy ember azonban mindig akad, akinek mindenki tiszta szivből, lelkéből, igazán kivánja a boldog uj évet és ez — saját maga.

. . . Uj év . . . Szilveszter estének vidám, kacagó hangulata még ott cseng a fülemben . . . bor, pezsgő, mámor . . . igy temetik el a meghaló évet az emberek. Örülnek, hogy elmult a bánatával, a keserüségével, a szenvedéseivel és köszöntik az uj évet abban a reményben, hogy az más lesz, az szebb, jobb; boldogabb lesz és azt talán nem kell örömmámorban, nevetéssel temetni, hanem majd vissza fogják sirni . . .

Tizenkét óra van és a harangzugás, melylyel az óesztendőt temetik, vagy az uj évet köszöntik, áttöri a mámoros hangok zaját.

Es a harang méltóságteljesen, busan felzugó hangja, amely végigrezegteti a mámoros levegőt, valami különös akkordokat csal ki a lélekből. Azok, akik igazán élik az életet, valahogy a lelkükben talán csak egy pillanatra, talán csak sejtésszerüen ismét átélik, átérzik az évnek nemcsak örömét, hanem fájó bánatát is. Recrudes, cunt . . . megnyilnak a régi sebek és ujjászületnek a régi remények.

Reggel van, ujév reggele. Kitekintek az ablakon. Hideg, fagyos lehellet csapja meg az arcomat. A fehér hólepel ragyogó, szikrázó diszbe öltöztette az öreg földet, az apró kis hókristályok ott csillognak a fákon, amelyeket szintén elárasztott téli szép virágalakokkal. Olyan szép minden, de a sürü, nehéz köd, mely a szemem, vagy a lelkem elé nehezedik, elboritja a láthatárt. Az ablak átlátszó üvegét pedig fantasztikus jégvirágok vonják be, amelyekben gyönyörködünk egy-két percig, azután elolvadnak, elpárolognak, eltünnek, elmulnak, mint az óesztendő minden eseményével együtt.

Es a remények még sem halnak el, azok mindég ujra születnek, mert van valami a lelkünkben, valami bizva-bizó boldogságra vágyódás, nagy-nagy boldogságot akarás, ami besugárzódik a lelkünkbe, talán a harangszó ünnepi rezgésén vagy a kereszt aranyfényének a szemünkbe csillogásán és talán valakinek jókivánó, bizalmat, melegséget árasztó tekintetén keresztül.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbajosoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserüviz

Az elrontott gyomort 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszertárban és jobb füszerüzletben.

Es mi ujra hisszük és reméljük, hogy a Szilveszter-esti öntött különös ólomalakok, melyekből boldogságot, örömet olvasunk ki, ujévkor valóra válnak . . .

*

Az év utolsó napját és az ujesztendő beköszöntőjét a templomokban vallásos buzgósággal ünneplik meg.

Ma, ó-év napján délután hálaadó istentiszteletek, litániák és szent beszédek lesznek, ujév napján pedig ünnepélyes szent miséket és szent beszédeket tartanak.

A székesegyházban ma, vasárnap este 5 órakor a litániát *Fetser* Antal felszentelt püspök, az ó-esztendei szent beszédet pedig dr *Karácsonyi* János prépost-kanonok tartja. Ujév napján pedig reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét *Fetser* Antal felszentelt püspök tartja s dr *Mazurek* Gyula püspöki szertartó prédikál.

Az *olaszi-i* plebánia templomban ó-év napján este 6 órakor ugy a litániát, mint az ó-esztendei szent beszédet *Imrik* S. Zoltán plebános tartja; ujév napján reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét szintén *Imrik* S. Zoltán plebános tartja.

A *Szent László* templomban ma este 6 órakor dr *Vucskics* Gyula esperes-plebános tartja a litániát és a szent beszédet; ujév napján reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét ugyancsak az esperes-plebános tartja s *Ambrus* Tibor káplán prédikál.

A *várad velencei* plebánia templomban ó-év estéjén 6 órakor a litániát *Debreczeni* Kálmán káplán, a szent beszédet *Szmetka* L. Ödön premontrei főgymnásiumi igazgató tartja; ujév napján reggel 9 órakor az ünnepélyes szent misét *Szmetka* L. Ödön főgymn. igazgató, a szent beszédet pedig *Halász* Gyula plebános tartja.

—

* **Tisza István Gesztes**. Gróf *Tisza* István január 2-án érkezik haza Gesztre, ahol csak épen megpihen és már 3-án Budapestre fog utazni.

* **Vetitőest a Katholikus Körben**. A Katholikus Kör a közönség változatlan érdeklődése mellett folytatja tovább az élénk népszerüségnek örvendő vetitőestélyek sorozatát. Legközelebb január 2-án délután fél 6 órakor lesz a vetitőest, amikor *Strassburg* és *Metz* városok érdekességei kerülnek gyönyörü szines képekben bemutatásra. Az előadást dr *Németky* Gyula theologiai tanár fogja tartani.

* **Ujabb sirlelet a várban**. Tegnap délelőtt akadtak a 19-ik sirra a régi székesegyház idén felásott területén. Ez a sir a szentélyben állott, a templom főtengelyétől északra. Hossza nem párhuzamos a tengellyel, hanem attól északra elhajlik. Most még csak egy harmada van kiásva. A sir talaja, falai, fedőlapja fehér mészkőből való. A fedőlap több darabra törött és a sir, mint a többi, égés nyomait mutatja. Szélessége csaknem 80 cm, mélysége 40, hosszát még most nem lehet megállapitani. Osze-vissza törött embercsontváz volt benne. A templom főtengelyénél kelet felé elértek *a végső megengedett határig*, a nélkül, hogy a szentélyzáró falra, az apszis falának keleti végpontjára s egyáltalán kétségtelen szentélyfalra bukkantak volna. Északra, délre még van egy kis terület, amelyet föl szabad ásni; itt még találhatni olyan falmaradványra vagy inkább fundamentum-maradványra, amely némi adatot szolgáltathat annak megállapitására, hogy milyen volt a templom keleti vége, milyen volt a szentély záródása, de ez is csak halvány remény. A legvalószinübb az hogy soha sem fogjuk megtudni, kápolnakoszoru volt-e Báthory székesegyházának szentélye, vagy szabad záródásu. Meg kell elégednünk alighanem annyi eredménnyel, hogy Várad középkori székesegyháza hosszabb volt a mostaninál, talán 70 méternél is hosszabb.

* **Falk Miksa és Zichy Nándor**. A következő érdekes visszaemlékezést közlik velünk: Az első Wekerle-kabinet bukása alkalmával történt, hogy őfelsége a politikában követendő modus procedendi érdekében a különböző pártok vezérférfiait meghallgatta. Az audienciára meghivottak között volt gróf *Zichy* Nándor és *Falk* Miksa is. A véletlen ugy akarta, hogy Falk Miksa audienciája nyomban követte gróf Zichyét. Mikor gróf Zichy az előszobában találkozott Falkkal, észrevette, hogy ennek fehér nyakkendője van, holott az etikett ily fajta kihallgatásoknál a frakkhoz fekete nyakkendőt r elő. Nyomban levette a saját nyakkendőjét és felkötötte Falknak, de humorosan hozzátette, hogy ezt azzal a kikötéssel teszi, ha Falk őfelsége előtt az ő elveit védi. Falk természetesen kijelenté, hogy ily feltétel mellett inkább etikett-hibát követ el és nem reflektál a nyakkendőre. Zichy azonban engedett és Falknál maradt a fekete nyakkendő.

* **Ujévi tisztelgések és üdvözlések megváltása**. Evek óta a közönség által megszeretett gyakorlata a »Gyermekbarát« egyesületnek, hogy a szokásos ujévi üdvözlések és tisztelgések jótékonycélra szolgáló megváltását közvetiti. Mint ezelőtt, ugy ez évben is azzal a kérelemmel fordulunk a vármegye és város közönségéhez, hogy a terhes és költséges, személyes, vagy irásos ujévi üdvözléseket kiki váltsa meg a »Gyermekbarát-egyesület« jótékonycéljai javára s juttassa az arra szánt összeget a szegény ruhátlan és éhező gyermekek megmentésére. Az üdvözlés megváltása tetszés szerinti összeggel, felment minden adakozót a szokásos tisztelgés és üdvözlések kötelezettsége alól s azért neveiket ezuttal, a teljes névjegyzéket pedig ujév után hirlapilag közöljük s a közönség bizonnyára jószivvel fogja venni a kivánságoknak ez adományokkal igazán nemes célra megváltott kölcsönös kifejezését. Minden fillér az éhező és fázó iskolás gyermekek nyomorát enyhiti! A tetszésszerinti megváltási adományokat kérjük Mikussay József polg. isk. tanár, egyesületi pénztáros cimére küldeni, vagy a gyüjtő könyvvel járó egyesületi pénzbeszedőnek átadni. Mai napig a következő megváltási összegek érkeztek egyesületünkhöz: Báró Szentkereszthy Zsigmond 10, Katona Bálint 3, Szücs Izsó 2, Rechtné B. Zsófia 2, dr Hoványi Géza 10, Bogdán Jenő 5, dr Dőri Ferenc 5, özv. Grunwald Henrikné 3, dr Popper Ákos 6, Balogh Vilmos 5, Fekete Sándor 2, Kőszeghy József 6, dr Olasz Béla 6, ifj. Moskovits Mór 6, dr Berkovits René 3, dr Gerő Sándor 3, dr Grósz Menyhért 5, Huzella Gyula 6, Sztarill Ferenc 5, Fehér János 5, Gyémánt Jenő 5, dr Perczel Adolf 5, Kelen Béla 3, id. Moskovits Mór 5, Schvartz Ferenc 10, özv. Oszterlam Árminné 3, Rendes Vilmos 10 koronát. Nagyvárad, 1911. évi december hó 30-án. Hlatky Endre főispán, egyl. elnök. Dr. Bánóczy Kálmán titkár, egy. főtitkár.

* **Hová lett a község 400 koronája?** Az élesdi főszolgabiró tegnapelőtt megjelent *Szuronk* községében és rovancsolást tartott. A rovancsolás alkalmával a pénztárban 400 korona hiányt vett észre a főszolgabiró. *Argyelán* Elek községi biró ellen az eljárást megindították.

* **A székelyhid—nagylétai vasut**. A debrecen—nagyváradi helyiérdekü vasut részvénytársaság székelyhid—nagylétai vonalának kiépitéséhez tudvalevőleg a vármegye is hozzájárul. A alispán tegnap értesitette a vasutat, hogy annyi értékü törzsrészvényt fog vásárolni, mint amennyit a vármegye 25 éven keresztül megtakarit a kavics szállitásán. A vármegyeházán most folynak a munkálatok a megtakaritások kitüntetése végett.

* **Kinevezés a katonaságnál**. A király január 1-től kezdődőleg Muzsay Sándor, Popics János, Szentpáli Gyula, Kallay József, Bondor Mihály, Horváth Károly, Nagy Andor és Zathureczky Gedeon nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezredbeli zászlósokat hadnagyokká nevezte ki. A 101. gyalogezredben pedig Stern Hugó, Uher Károly, Mayr Ervin, Kornstein Ernő, Pálmai Béla zászlósokat nevezte ki a király hadnagyokká.

* **Drágasági pótlékot kérnek**. A drágasági pótlék iránti kérelmek ujból szaporodnak a városházán. Tegnap a köztisztasági felügyelők adtak be kérvényt Nagyvárad városához, amelyben 10 százalék drágasági pótlékot kérnek. Hivatkoznak arra, hogy a koleraveszély elleni óvintézkedéseknél emberfeletti munkát végeztek s állásuk ugy is nagyon gyengén van dotálva.

* **Temetés**. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután néhai *Urbán* Adolfné temetése. A gyászház udvarán volt felállitva a nagydiszü ravatal, melyen a diszes érckoporsóban nyugvó halottat egészen elboritották a nagyszámu koszoruk és szallagok. A temetési szertartást *Imrik* S. Zoltán plébános végezte segédlettel, a mely után az elhunyt koporsóját felteték a diszes négyes fogatu diszhintóra és az impozáns gyászmenet, nagyszámu résztvevő közönségtől követve, kivonult a temetőbe, hol öröknyugalomra helyezték. A temetésen jelen voltak a kir. itélő tábla, a törvényszék és az összes biróságok tagjai teljes számban, továbbá *Fetser* Antal felsz. püspök, *Széchényi* Jenő pápai praelatus, *Hlatky* Endre főispán, *Rimler* Károly polgármester és még nagyon sokan. A diszes temetést Weiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte.

* **Előljárósági tagválasztás Biharkeresztesen**. Biharkeresztesen tegnapelőtt tartották meg az előljárósági tagválasztásokat. Megválasztották községi biróvá Balla Sándort, községi gazdának Oláh Lajost, törvénybirónak Borsos Sándort, közgyámnak Széles Sándort és pénztárosnak Oláh Sándort. A választás a legnagyobb rendben folyt le.

* **A városi árvaház karácsonyfájára** a következők adakoztak: Nagy Bölöny Józsefné 1 zsák liszt, 6 drb nyul, dr Grócz Béla 20, özv. Sal Ferencné 10, dr Wimmer Julián 4, Papp Anna 5, Stegelmájer Gyula 2 koronát, Papp Imréné karácsonyfa, Stepper Ottóné, ifj. Popper József, Csemege és füszeráruház, Petrovics Mihály, Erődi cukrászata cukorkák, Kern füszerkereskedése 3 füzér füge, Fiumei kávébehozatal mézeskalácsok, Hubert N. né 30 db narancs. A nemesszivü adakozóknak a városi árvaház vezetősége ez uton mond hálás köszönetet.

* **A központi választmány ülése**. Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután a városházán ülést tartott *Rimler* Károly polgármester elnöklete alatt. A jövő évi választók névjegyzékét hitelesitették s záradékkal látták el. A virilisek névjegyzékébe gróf Széchenyi Miklós megyés püspök helyett id. *Medvigy* Mihály nyug. táblai tanácselnök jön be, mivel tudomást szerzett a választmány hogy a püspök Biharvármegyénél óhajtja virilisi jogát gyakorolni. — *Rimanóczy* Béla Amerikában szerzett mérnöki oklevele alapján adójának kétszeres számitása mellett jut be a virilisek közé. Ezt azonban megfelebbezték s most van curiai elbiralás alatt, hogy a nem notifikált amerikai diploma alapján lehet-e az adót kétszeresen számitani. Ha a felebbezés-

nek helyt ad a Curia, Rimanóczy Béla helyett Brüder Jenő fog bekerülni az 1912. évi virilisek közzé.

* **Baleset a lakodalmon**. Hajdubagosról jelentik: Dávid Péter ottani parasztgazda szomszédja megnősült és tegnapelőtt tartotta lakodalmát. Természetesen nem maradhatott el onnan a szomszédasszony, de nem hiányozhatott annak 16 éves Péter fia sem. Mig benn ettek, ittak, táncoltak, addig Dávid Péter, Dávid Laci nevü cimborájával az istállóban foglalatoskodott egy öreg vadászfegyverrel. Közbeközbe pajkoskodtak is egymással. Sütőtök volt a jászolban és azzal dobálták egymást. Egyszer csak egy tök darab éppen a puskakakast érte, az lecsapódott s a töltött fegyver elsült. A srétek Dávid Péter térdébe furódtak. A véres eset természetesen alaposan megzavarta a mulatságot. A sulyosan sérült Dávid Pétert beszállitották a debreceni közkórházba.

* **Eltitkolt járvány**. Meglepő dolgot fedezett fel most az élesdi járás egyik községében *Szurdokon* a tanitó. Az utolsó két hét alatt ugyanis a tanulók száma napról-napra apadt annyira, hogy tegnapelőtt már két gyermek jelent meg az iskolában, azok is lázasok voltak és eltávoztak az előadásról. A tanitó kutatni kezdte a távolmaradások okát, amikor meglepődve konstatált, hogy az elmaradt gyermekek mindegyike vörhenyben szenved. E felfedezésre végigjárta a tanitó minden házat és összesen *harmincegy* gyermeket talált vörhenyben. Az esetről azonnal jelentést tett a tanitó a főszolgabirónak, aki a körorvost küldte ki, hogy a baj ellen megfelelő intézkedéseket foganatositson.

* **Halálozás**. *Madarász* Gyula épitő vállalkozót sulyos csapás érte: neje szül. Ormay Eszter, élete 43. évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma, december 31-én délután 3 órakor lesz a Pereces-utca 11 számu háznál.

* **Mentőcsolnak a Körösön**. A rendőrfőkapitány már korábban előterjesztést tett Nagyvárad város tanácsához, amelyben kérte, hogy a Körösön mentőcsolnakokat állittasson fel a város, amelyet veszedelem esetén igénybe vehetnének. Előbb a tüzoltókat akarták megbizni ezeknek a csolnakoknak a gondozásával és kezelésével, azonban ezek nem képesek a kezelést teljesiteni, mert igen messze vannak a Köröstől. *Gerő* Armin főkapitány hajlandó a rendőrséget kitanittatni a csolnakok kezelésére s kéri, hogy a város az uj Körös-partfalhoz, a a rendőrség előtt, köttesse ki a mentőcsolnakot.

* **Kamarai értesitések.** A kereskedelmi és iparkamara értesiti az érdekelteket, hogy a f. évi augusztus hó 27-én nyilvánosságra bozott uj franczia tara-vám rendelet életbeléptetése a párisi osztrák-magyar kereskedelmi kamara átirata szerint 1912. évi évi január hó 1-éről 1912. évi márczius hó 31-ére halasztatott el. — A m. á. v. kolozsvári üzletvezetőségének 57127—1911. sz. hirdetményére való hivatkozással van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a budapest-tövis-predeali vonalon Erked és Kacza állomások között fekvő Homoródbene állomás a f. évi január hó 1-én a teherdarabáru, illetve az összforgalomra megnyittatott. Nagyvárad, 1911. december hó 28. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula kir. keresk. tan. elnök. Dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár.

* **Gyilkos éjjeli őr**. A debreceni ügyészségnek véres esemény hirét jelentették Mikepércsről. E biharmegyei község hires arról, hogy fiatalsága mulatós és ilyenkor télen derüre-borura rendez táncvigalmakat. Legutóbb a község birája engedélyt adott az ifjuságnak, hogy a ragykorcsmában éjfélig mulathasson. Tizenkét órakor a község éjjeli őre, Csóka János bement a mulatozók közé és szeliden figyelmeztette a táncoló párokat, hogy eltelt az idő, menjen mindenki hazafelé. Eleinte nem igen hederitettek az ifjak Csókára, aki megismételte a mulatság határidejének lejártát. Erre kivált a táncosok közül Horváth Gábor, aki odament Csókához s az orrára koppintva azt felelte neki:

— Nem megyünk mi innét, bátyám, azért obb lesz, ha kend halad kifele innét.

Csóka erre ugyancsak erélyesen felelt vissza, aminek verekedés lett a vége. A dulakodásból Csóka került ki sértetlenül, mire felkapta ólmosvégü botját s azzal ugy fejbe vágta Horvátot, hogy azonnal megnémult. Az éjjeli őr még néhány botütést mért a fejére. Horvát tátott szájjal, véresen terült el a földön. Orvost hivtak hozzá, aki konstatálta, hogy az ütéstől vesztette el a beszélőképességét. Horvát, aki vagyonos szülők gyermeke, tegnap belehalt sebeibe, anélkül, hogy visszanyerte volna beszélő képességét. A gyilkos éjjeli őrt letartóztatták s az ügyészség fogházába szállitották.

* **Köszönetnyilvánitás**. A nagyváradvelercei róm. kath. fiu és leányiskolák szegény tanulóit a szeretet ünnepén az alább felsorolt jótevők kegyes adománya a következő ruhanemüekkel látta el. Kiosztatott: 32 drb fiuöltöny, 82 drb. leányruha, 32 drb. nadrág, 32 fiu és 24 drb. leánycipő, 32 drb. fejkötő, 19 drb. sapka és 6 drb. kötény. 227 tanuló részesült ruhaadományban. A nemeslelkü adakozók nevei: Grót Széchenyi Miklós püspök a szegény tanulók télfolyamán meleg étellel való ellátására 700 K, karácsonyi adományul 260 K és a házi szegények között való kiosztásra 210 K, Grócz Béla 20 K, dr. Karácsonyi János 20 K, Spett Gyula 20 K, Gabriely Lajos 150 K, dr. Belopotoczky Kálmán 30 K, Bundala Mihály 20 K, Feiser Antal 20 K, dr. Lányi József 10 K, Kollányi Ferenc 20 K, dr. Karsch Lollion 5 K, Kny Antal 5 K, Lopussny Gyula 3 K, Premontrei rend 5 K, Peszeki Ferenc 2 K, dr. Knecht János 2 K, dr. Pataky Arnold 2 K, dr. Némethy Gyula 2 K, Jézus nevében 2 K, Heilinger József 3 K, dr. Lestyán Endre 2 K, Mellau István 2 K, özv. Ember Manóné 2 K, Hegedüs Rezső 5 K, Farkas Józsefné 10 K, H. Gy. 28 K, Chovanetz Miksa kapitány 10 K, 3 öltözet leányruha és játékszerek, Fehér János cég teljes öltözet fiuruha cipővel és sapkával 40 korona értékben. A kegyes adományokért köszönetet mond a fiu és leányiskolák tantestülete.

Kleinwaechter tanár, az európai hirü nőorvos a következőket állapitotta meg: A természetes **Ferencz József**-keserüviz mindig pontos és huzamos időn át is hatékony hashajtónak bizonyult. Mivel semmiféle kellemetlen melléktünet nem észlelhető, a Ferencz József viz méltán megérdemli a legmelegebb ajánlást. — Kapható gyógytárakban és füszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

Legjobb kalapok

SALAMON

uridivat üzletében

Rákóczi-út. Telefon 11-20

* A **Dr. Richter-féle Liniment. Caps. comp.** (**Horgony-Pain-Expeller**) igazi, népszerü háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuznál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapitó hatást idéztek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitünő háziszer jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á K —.80, K 1.40 és K 2.— a legtöbb gyógyszertárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expellert) kérni, valamint a **„Horgony"** védjegyre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

* **Honvédtiszti** egyenruha eladó. Cim a kiadóhivatalban.

13 K 50 **13 K 50**

Urak figyelmébe!

„THE ROOSEWELT SCHOE"

férfi box füzős, gombos, rendes vagy amerikai alakban :-:

kitünő minőségü

Goodycar welt készités

13 korona 50 fillér

kapható. —— Egyedüli raktár

REICHARD áruháza

ezégnél.

13 K 50 **13 K 50**

VOSZKA FERENCZ

czipő- és csizmaárui meglepő szolid árban előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ

TELEPHON 1133. **TELEPHON 1133.**

x **Minden izében hazai** gyártmány a Réthy Béla gyógyszerész eredeti pemetefü-cukorkája, a köhögés és rekedtség hirneves háziszere. A csinos kék papirdobozok, melyeken mindenkor rajta van a készitő aláirása, szintén hazai gyártmány. Számos hamisitvány lévén, a Réthy névre különösen kéretik ügyelni.

x **Ujévi!!!** cukorka nagyvásár Aszódinál **Kossuth-utca**. Szaloncukrok, figurák, csillárok, diszek, ezer és ezer-féle édességek karácsonyfára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyvárad, Sas-palota. **Telefon 635.** és **Cukorka királynál** Kert-utca országos hirü karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, ugy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készitve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendesen későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendü gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskamüvesnél kaphatók eredeti árban. **M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.,**

x **Vendéglő átvétel.** Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni, hogy a **KIS PIPA** vendéglőt átvettem és azt a saját nevem alatt tovább vezetem. Számos látogatást kér **Karácsonyi József.**

x **Csodaszép friss csemegeszőllő! Fajalmák** Oriási tiróli **maróni**. Kitünő **vörösbor** literje **36 kr**. Fehér **asztali** és **csemegeborok**, a bank-szőllőből **aszuborok** és **ezsgőborok** a legolcsóbb árban kapható: **Mertz Nándor** csemege- és borkereskedésében, Körös-u.ca. Telefon **448**. sz.

x **Ujévi** imakönyvek, ifjusági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapirok nagy választékban érkeztek **Benkő Arthur** könyv- és papirkereskedésének Rákóczi-ut 54. szám. TELEFON 870.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemü közönségét, hogy az **1792-ik évben alapitott**

ékszer-, arany- és ezüstnemü üzletemet f. év december havában

teljesen **ujonnan berendezve** s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren

ujonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyérdemü közönség nagybecsü pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstmüves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Veiszlovits-ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre

Tudósitás!

Tudatni kivánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

az őszi és téli szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállitásban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kivánatra háznál szolgálok.

Telefon 11—41 **Telefon 11—41**

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: **Állandó bútorkiállitás.** :-:

I. rendü tölgy és bükkfa parketta **saját gyártmány.**

Saját készitményü modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javitását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

:-: **TELEFON: 796.** :-:

Költségvetés dijtalan.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad Szt. János-u. 1. Iroda s raktár Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készitek a legizlésesebb kivitelben modern és stylszerü csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakitások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világitási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

ORSZÁGOS KÖZVETITO BANK RÉSZVÉNYTÁRSASAG

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. I. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT

és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSO KÖLCSÖNT folyósittat.

Vas és rézbutor

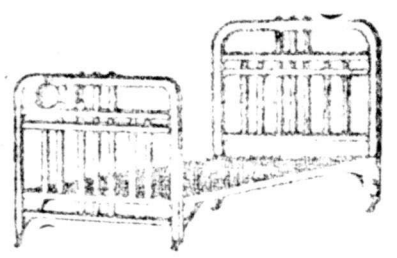

gyári raktár!

Szekrényágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap délután: Cigányszerelem, este: Kegyelmes ur.

Hétfő délután: Peleskei nótárius; este: A kis gróf.

Kedd: A kegyelmes ur.

Szerda: A kegyelmes ur.

Csütörtök: A kegyelmes ur.

A kegyelmes ur mai bemutatója. A vigjátéki személyzet nagy ambicióval készül a szinház mai premierjére. Ma este mutatják be A kegyelmes urat, Guti Soma uj darabját, amely a nagyváradi szinpadon nevezetes sikert fog aratni. Az eredeti mozgófelvétel, melyet Erdélyi Miklós nagy áldozattal készittetett és amely tegnap megérkezett, óriási hatást fog kelteni. A mozi bevonulása a szinpadra ujitás, amit a Szigligeti-szinházban honositanak meg. A főszerepeket Etsy Emilia, Szentgyörgyi Márta, Angyal Ilka, Tóth Elek, Hunyadi, Leövey és Sik játszák. A mai bemutató a Szilveszterre való tekintettel este 7 órakor kezdődik. A kegyelmes ur a héten három estén lesz müsoron.

E. Kovács Mariska fellépése. A szezonban még nem lépett fel E. Kovács Mariska, az ünnepelt drámai müvésznő. Szombaton este lép fel először, amikor is egyik legkiválóbb szerepét, a Karenin Anná-t játsza el, amiben tavaly feledhetetlen sikereket ért el. A darab most uj betanulással megy.

MULATSÁG.

A király képviselője a kath. bálon. A kabinetiirodából nyert értesülés szerint a király, mint a bál legfelsőbb védője, megbizta József kir. herceget, az egyik fővédőt, hogy mint személyének képviselője jelenjék meg az 1912. január 13-án a Royal szállóban rendezendő bálon. E szokatlan esemény, hogy a király képviselője megjelenik, különös érdekességet és jelentőséget ad a Katholikus Bálnak, melynek fényét az eddiginél is nagyobb mértékben fogja emelni az udvarnak ilyen módon történő részvétele. A bál védőségét és diszelnökségét eddig a társaság következő tagjai vállalták el: özv. Almássy Györgyné grófné, Apponyi Albertné grófné, Apponyi Sándorné grófné, Avedik Simonné, Baross Jánosné, Batthyány Tivadarné grófné, Bánhidy Antalné bárónő, Bornemissza Gabriella, Chotek Rezsőné grófné, Cziráky Jánosné grófné, Esterházi Miklós Móricné grófné, Erdődy Gyuláné grófnő, Farkas Edith, Festetics Taszilóné hercegné, Forster Gyuláné bárónő, Gerliczy Ferencné bárónő, Gerliczy Félixné bárónő, Ghillány Imréné bárónő, Hadik Barkóczy Endréné grófné, Joanovich Sándorné, Karácsonyi Jenőné grófné, Károlyi Lászlóné grófné, Mailáth Józsefné grófné, Nagy Sándorné, Nádasdy Tamásné grófné, Nákó Sándorné grófné, özv. Orczy Seraphinné bárónő, Orosdy Fülöpné bárónő, Pallaviczini Edéné őrgrófné, Pallaviczini Jánosné őrgrófné, Pálffy Miklósné hercegné, Pechata Endréné, Pejacsevich-Mikó Endréné grófné, Révay Simonné bárónő, Ribossy Kálmánné, Rubinek Gyuláné, Ruffy Pálné, Serényi Béláné grófné, Soós Jolán, Szepesházy Imréné, Széchényi Emilné grófné, Szemző Aglae, Szinnyei-Merse Józsefné, Szögvény-Marich Lászlóné grófné, Timon Ákosné, Tőtössy Béláné, özv. Végess Gyuláné, Wenkheim Dénesne grófné, Wenkheim Frigyesné grófné, Windisch-Graetz Lajosné hercegné, Zichy Ráfaelné grófné, Apponyi Albert gróf, Avedik Simon, Berkóczy Sándor báró, Batthyány Iván gróf, Batthyány László gróf, Berczelly Jenő, Burián István báró, Chotek Rezső gróf, Concha Győző, Csarada János, Csekonics Endre gróf, Dessewffy Aurél gróf, Erdődy Gyula gróf, Erődi Béla, Esterházy Miklós herceg, Esterházy Miklós Móric gróf, Esterházy Rudolf herceg, Festetics Tasziló herceg, Forster Gyula báró, Fülepp Kálmán, Gerliczy Ferenc báró, Gerliczy Félix báró, Ghillány Imre báró, Haász József, Hadik Barkóczy Endre gróf, Hunyady József gróf, Karátsonyi Jenő gróf, Kálmán Gusztáv, Károlyi József gróf, Libits Adolf, Magyary Géza, Mailáth József gróf, Makay Dezső, Mariska Vilmos, Melichár Kálmán, Nádasdy Tamás gróf, Nákó Sándor gróf, Orosdy Fülöp báró, Pallaviczini János őrgróf, Pechata Endre, Révay Simon báró, Sághy Gyula, Skerlecz Iván báró, Smialovszky Valér, Széchényi Emil gróf, Széchényi László gróf, Szinnyei-Merse József, Szögyény-Marich László gróf, Timon Ákos, Tőtössy Béla, Wenkheim Frigyes gróf, Wernhardt Pál báró, Zichy Ráfael gróf, Zsembery Kálmán, Zsitvay Leó. Karzatjegyekre már most lehet előjegyzéseket tenni a bál irodájában (IV., Ferenciek-tere 7. III. lépcső I 8.) naponkint 6—7 óra között.

EGYESÜLETEK.

A Fehér-Kereszt feloszlatása. A Fehér-Kereszt egyesület 1912 január 7-én d. e. 11 órakor közgyülést tart, melyről az egyesület tagjait ezuton értesitem. A közgyülés tárgya: az egyesület feloszlásának kimondása és vagyonának hováforditása. Nagyvárad, 1911. dec. 24. *Rimler* Károly elnök.

CSARNOK.

Kölcsön.

Du Bois-Reymond.

Burkhart bizonyára segiteni fog rajta. Ez a gondolata, amily hirtelen támadt, épp ugy meg is nyugtatta. Az utóbbi napok gyötrelmeitől megszabadult, amennyiben most már tul volt azon a megszégyenitő érzettől, mely mindannyiszor erőt vett rajta, valahányszor arra gondolt, hogy egyik vagy másik barátjától kölcsönt kérjen.

Kiváló tehetségénél és megnyerő modoránál fogva. München egyik legkedveltebb művészei közé sorakozott; számos barátot szerzett, oly annyira, hogy tulságos, vig élete szinte elvonta komoly munkájától. Igen, kissé könnyelmüvé lett; ámbár jövője felől, nagy tehetsége tudatában biztos volt. De most nagyon összehalmozódtak ügyei; egyik barátja, kitől pénzt kölcsönözött, sürgősen visszakérte a kölcsönt; egy szobrát, melyen hosszabb ideig dolgozott, a megrendelő nem fogadta el; néhány számla melyekről megfeledkezett, kiegyenlitését követelték.

Es mikor egyik barátjától a másikhoz fordult segitségérl, azok kereken megtagadták tőle.

Ez mélyen bántotta és aggodalommal vette észre, hogy ő: Reif Péter valóban pénzszükségbe jutott! Sehol sem talált menedéket.

Anyjának nem akart irni, mert jól tudta, hogy az öreg asszony helyzetét már ugy is nagyon megnehezitette. Eddigi életét az ifjuság gondtalanságával folytatta, abban a tudatban, hogy tehetsége és ereje minden akadályon átsegiti. S ime, most annál hevesebben vett rajta erőt a csüggedés, az aggodalom!

Midőn ezuttal először komolyan számot vetett anyagi helyzetével, borzalommal győződött meg arról, mikép saját erejéből képtelen lesz kibontakozni a bajból. Mindig több-több adósság jutott eszébe; a kiegyenlités lehetősége pedig annál inkább fogyott.

Pedig lelkiismeretes, pontos, rendhez szoktatta édes anyja és soha sem tartotta lehetőnek, hogy adósságba merülhessen. Bizony az utóbbi időben nem volt elég gondos, sem előrelátó és mikor most beállott a baj — teljesen szerencsétlennek érezte magát. Dolgozni nem volt képes; ez aggasztotta leginkább; jóságos Isten! ha éppen most nem tudna dolgozni, a midőn munkásságára legnagyobb szüksége van, mi lesz belőle?

Hideg verejték szállott reá; borzongás futott végig tagjain! Kimenekült a szabadba céltalanul bolyongva az erdőben. Ekkor jutott eszébe Burkhart! Bár nem tartozott bizalmasabb barátai közzé, még sem kételkedett abban, sőt biztosra vette, hogy az segiteni fog rajta.

Mióta Burkhart Münchenből Lipcsébe költözött, több izben meglátogatta, sőt nála szálláson is volt. — Visszasietett a városba s a következő sürgönyt küldte neki: — Elfogadhat-e pár napra magánál? — Azonnal rendbehozta utitáskáját.

Mintha valami nehéz betegségből épült volna fel, csudálkozott azon, hogy annyira kétségbe tudott esni egy kis pénzzavar miatt.

Burkhart kölcsönt fog neki adni; visszavonul barátai és barátnői társaságától; két-három évig dolgozni fog s azután visszafizeti a kölcsönt. E közben hozták Burkhart sürgönyválaszát:

— Szivesen várom, ha azonnal jöhet.

Kapóra jött; egy óra mulva már a vonaton ült.

Mire is alapitotta Burkhart segitsége iránti bizalmát? Mérlegelte viszonyát a körülbelül tiz évvel idősebb tudóshoz, a ki annak a körnek, melynek, Rief Péter ugy szólván központja, jóindulatu barátja volt, kit mindannyian szerettek és becsültek, mert ugy bánt velük, mint egy jóságos nagybácsi. Burkhart agglegény létére igen visszavonultan, tudományos kutatásának élt, de azért néha-néha résztvett a csintalan művésznő mulatságain s ezáltal józan életét kissé felüdítette. De különösen figyelte a kiváló tehetségeket, pártolta és titokban segitette is. Ezt jól tudta Reif Péter. Ambár ő még soha semiféle segitséget nem kért és nem kapot tőle, még is jól tudta, hogy kiváló érdeklődéssel viseltetik iránta s nem ritkán oly bölcs tanácsokat nyert tőle, melyek ugy emberi, mint művészi előhaladására igen előnyösek voltak. Most emlékezett arra is, hogy egy alkalommal egy rajzot ajándékozott neki, melyet nagyon tetszéssel fogadott, pedig az öreg tudós nem igen szokott senkitől ajándékot elfogadni. Barátai azt mondták: Különös kitüntetésnek tarthatja, ajándékának elfogadását.

Mindezek a körülmények eszébe jutnak utazása közben s mindinkább megszilárditották bizalmát Burkhart segitsége iránt.

Megérkezett. Burkhart az ajtóban fogadta, de némi zavarba látszott lenni, ami aggodalmat okozott neki. Talán Burkhart sejtette szándékát és nem akart rajta segiteni? De a tudós szavai eloszlatták aggodalmát, anynyit még is kiértett belőlük, hogy alkalmatlan időben jött.

— Igen örvendek, kedvos Reif látogatásának, csak azt sajnálom, hogy ma, vagy holnap egy léghajózáson kell résztvennem, melyet már napok óta terveznek.

— Oh, akkor bizonyára háborgatom!

— Kérem, kedves Reif, igazán örömmel látom nálam s ha el kell csakugyan távoznom, őszintén sajnálom, hogy egy napra magára kell hagynom. Tetmészetesen, ön be fog engemet várni, remélem, 24 óra lefolyása után ismét viszszatérek, addig itteni barátaival majd csak eltelik az idő.

— Ha őszintén biztosit arról, hogy semmiképpen nem háborgatom . . .

— Ellenkezőleg, nagyon szeretem, hogy éppen most van nálam, baráti szolgálatot tesz nekem, ha engem helyettesit, mig én repülök. Kiválóan gondos gazdaasszonyom is elutazott s idegent kellett fogadnom; ki ugyan igen jóravaló és kitünően főz, de azárt még sem bizhatom reá egész házamat. Ha lesz tehát oly szives, hogy itt marad, könnyü szivvel repülhetek.

— Akkor tessék feltétlenül rendelkezni velem.

— Köszönöm, tessék letenni felöltőjét és menjünk ebédelni.

Burkhart oly jókedvü volt, mint amilyennek eddig sohasem látta a Reif. Folyton beszélt, nevetett, izgett-mozgott; Reif nem jutott szóhoz nem közelithetett látogatásának tulajdonképeni céljához. — Végül aztán közbeszólt:

— Nem is tudtam, hogy léghajós, avagy csak sport?

— Nem, bizonyos megfigyelésekre van szükségem, de nem tagadom, nagy, ünnepi örömöt okoz nekem. Valami csudálatos a repülés édes Reif!

— De ám veszélyes is!

Burkhart vállát vonta.

— Igen, darabokra szaggatni nem volna éppen kellemes dolog, de hiszen ennek a mostani automobilos időben mindennap ki van téve az ember.

— De ön nyakát is szegheti.

— Ugy van — mondá Burkhart, vidor mosollyal, — az lehetséges, de az sem lenne a legrosszabb halál; nincs feleségem, szüleim meghaltak, nagy munkámmal, melyet egykor emlitettem önnek, — éppen elkészültem, tehát . . .

Reif meglepődve tekintett reá. — Hát ilyen könnyen mondana ön bucsut az életnek?

Barchardt nevetett. Ha sok időm volna erről gondolkozni, akkor sem tudnám; de a nyaktörés, a léghajó baleseténél, — nagyon gyorsan megy. Különben, ha az ember már a levegőben van, nem igen gondol ilyesmire; azonkivül ez már tizedik felszállásom és — hála Istennek! még mindig jól sikerült.

Igy telt el az est. Burkhart rózsás kedvben volt s Reifet, régi, kellemes visszaemlékezések felujitásával mulattatta. A léghajózás vezetőjétől még nem érkezett értesités. Burkhart az időjárás iránt érdeklődött; nem kedvezőnek találta, azt mondván, holnap is alig lesz lehető a felszállás s igy az időt együtt tölthetik. Reif megnyugvással vette e nyilatkozatot és elhatározta, hogy másnap dülőre viszi ügyét.

Másnap korán reggel Burkhart kopogott ajtaján s Reifet szólitotta.

— Sajnálom, hogy fel kell költenem; de éppen most kaptam az értesitést, mely szerint a felszállást ma még is megkiséreljük. Kérem azért, ha velem óhajt reggelizni, sziveskedjék felkelni.

Negyed óra mulva együtt ültek a reggelinél; Burkhart sürgött-forgott, még mindenféle előkészületeket végzett. Reifnek utasitásokat adott, arra nézve, ha valaki keresné. A helyzet Reifre nézve kissé feszélyezővé lett, amennyiben tegnap még vendég volt a háznál, ma már házigazdává lépett elő. Kinézett az ablakon.

— Nem nagyon szeles-e az idő? — kérdé Burkharttól.

— Oh dehogy; kis szél nem hátráltat bennünket; az irány meg éppen kedvező.

— Hogy, hogy? Mely irányban szándékoznak repülni?

Burkhart nevetve válaszolt: Azt biztosan soha sem lehet előre megmondani. Ha kedvező irányról beszélünk, akkor az annyit jelent, hogy nem kell félnünk a tenger felé való sodortatástól.

Reif arcára aggodalom lopódzott. Burkhart kémlelően nézett rá, azután igy szólt:

— Mielőtt az első léghajózási utra keltem, mindenféle ideges bántalmakat éreztem, mintha párbajra készültem volna; de ez lassankint elmulik.

Reif szavába vágott: — Bocsásson meg Burkhart, de én még soha sem mentem léghajón s inkább miatta vagyok ideges. Ha már itt mint az ön helyettese kell maradnom, nemde milyen furcsán hangzik? akkor mindenesetre kérek némi utbaigazitást, rokonainak cimeit stb.

Burkhart arca elkomolyodott; óráját nézte s igy szólt:

— Nincs ugyan sok időm; de nincs is sok mondani valóm. De ha még is kivánja, kérem, sziveskedjék velem dolgozószobámba fáradni.

Reif vele ment. Burkhardt apró kulcsokat vett elő zsebéből; iróasztalából kihuzott egy fiókot és igy szólt:

— Itt van az a nagy munka; ez a legfontosabb, b. tanár bővebb felvilágositással szolgálhat. Ebben a másik fiókban vannak személyemre vonatkozó papirjaim és cimek. Csak egy közeli rokonom van, fivérem, kivel azonban nem jó viszonyban vagyok; de megnyugtatására átadom annak a cimét is, bár felesleges. (Ezzel felirta egy darabka papirra és a kulcsokkal együtt átadta Reifnak.) Azt vélem, ez elegendő lesz. Különben ma este vagy holnap ismét itthon leszek s ügyeimet ismét átveszem. Megsimogatta barátságosan Reif arcát, tovább folytatva szavait: — Sőt az ön ügyeit is, ha valamiképpen hasznára lehetek, mert igen kiváncsi vagyok müvészi terveire és munkáira. Eddig csak — tele önzéssel — a magam nagy dolgával foglalkoztam. Tehát viszontlátásra kedves barátom. Talán kikisér a pályaőre; a léghajó néhány állomással távolabb van.

— Bizonyára, szivesen kikisérem.

— Nagyon kedves. Tehát menjünk!

Mikor Burkhart megváltotta jegyét, tömött pénztárcáját pár pillanatig kezében tartotta, mintha sulyát mérlegelné, s igy szólott:

— Tudja kedves Reif, minthogy ön vállalkozott vagyonom őrzésére, e pénztárcát óhajtanám önnek átadni. Véletlenül több pénz van benne, mint amennyire ily alkalommal szükség van. Egyszer már a leszállásnál egy faágon akadtam meg; ezenkivül könnyen elszóródhatik a pénz és nehezen lehet összeszedni. Kérem azért, vegye magához, annál inkább, mert ma adót is kell fizetnem.

— Mennyi pénz van a tárcában? — kérdé Reif félénken.

Burkhard a pénztárcából kivett néhány iratot, azután igy szólt:

— Éppen háromezer márka, melyet váratlanul kaptam a napokban. Pár évvel ezelőtt kölcsönöztem valakinek, soha sem számitottam arra, hogy visszakapom. Örömmel látom adósomnak anyagi javulását.

Reif nyugtalanul nézett maga elé. Burkhard odanyujtotta neki a pénztárcát:

— Tehát kérem vegye át.

— Dehát még sem lesz igy! — válaszolt Reif némi félszszel, legalább valami elismervényt kell adnom önnek.

— Oh! mit gondol?

— Nem, nem, ezt már édes anyám nevelte belém; üzleti dolgokat üzletszerüen kell kezelni, én igy vagyok szoktatva.

— No nem bánom. Burkhart mosolyogva vette át a Reif jegyzőkönyvéből kitépett papirlapot s hirtelen ráirta »Elismervény háromezer márkáról«. Munkámról ne szóljon semmit, mert az bántana.

Köszönöm kedves Reif szivességét és elővigyázó intézkedései dacára azt mondani: Viszontlátásra!

— Isten önnel szeretett Burkhart; siker kövesse vállalkozását!

— Ha ilyen marad az idő, nem kétkedem benne!

Reif hazament Burkhart lakására. Ügyének sikerében bizott, mert ugy vette észre Burkhart, reggel tett megjegyzéséből, hogy sejti és helyesli látogatásának okát. A mit a háromezer márka kölcsönről mondott is célzatos volt s kérését előre megkönnyitette. Burkhart igen tisztességes férfiu volt, nem csalatkozhatott benne.

Még is szerette volna, ha a dolgot mihamarabb elvégezheti; az elodázás nagyon nyugtalanitotta.

Nem tudott most már mihez fogni; a városban lakó barátait nem volt hajlandó meglátogatni, hogy nézegette és lapozgatta a Burkhart szobaiban levő könyveket és folyóiratokat, a képeket, faragványokat és nem egyről ismert rá olyanokra, melyek azoktól a tehetséges ifju, kezdő müvészektől származtak, kiket segélyezett, vagy adósságaikat fizette. Burkhart gyakran megvette és ebben örömét lelte, tehetséges kezdőknek oly müveit, melyek senkinek sem kellettek. Leült, alig kezdett olvasni, belépett a szobalány és ebédhez hivta.

— Hogy-hogy; én kiakartam menni; hát főztek ebédet?

— Igen, a tanár ur igy rendelkezett; estére és holnapra is; mig haza jön.

Reifet meglepte Burkhart gyengéd gondoskodása. Gyorsan megebédelt és azután ismét az olvasáshoz fogott.

Hirtelen abbahagyta; besötétedett; az ablakhoz ment. Iszonyu fergeteg vonult fel! Bizonyosan nem szálltak fel a léghajón s ha felszálltak, már kikerülték ezt a vihart. Mégis furcsa, hogy ez a nyugodt, meggondolt Burkhart mikép határozhatta el magát az ilyen vakmerő sportra.

Nyilván szenvedélyévé vált, hiszen reggel olyan emelkedett szinben magasztos hangulatban volt, a milyenben még sohasem látta. Különös ember!

Senki sem volt vele teljesen tisztában. Reif most visszaemlékezett azokra a beszélgetésekre, melyeket vele folytatott s melyek mindig Reif személyes érdekeire vonatkoztak. Burkhart finom szakértelemmel birt s épp oly szeretetreméltó módon érdeklődött az ifju müvészek iránt, kik szivesen keresték fel lelki és testi bajukban (orvostanár volt.) De arra nem volt eset, hogy Burkhart valakitől valaha tanácsot, vagy segitséget kért volna. Éppen azért, most némi szégyenérzettel kellett bevallania, hogy ő e nemes emberbarát szivességét veszi igénybe és tetemes segitséget remél tőle. Mily jogon? fel s alá járt a szobában; tekintete ismét az időre irányult, mely folyton viharosabbá vált. Heves szélrohamok verték a fákat és a házak ablakait. Burkhart ugyan azt mondta, hogyha a szél iránya nem változik, a felszállás sikerrel fog járni. Amde a szél megfordult. Vajjon nem volt-e ez reá nézve veszedelmes, vagy talán tul van már a veszedelmen? Nagyon bosszantotta, hogy ehez a dologhoz semmit sem értett. Már nehéz esőcseppek verődtek az ablakhoz, midőn hirtelen megszólalt a telefon czengettyüje. Reih összerezzent. A szobaleány sehol sem mutatkozott. Odalépett a telefonhoz:

— Halló! Burkhárt van itt?

— Burkhárt! Hát ön még is itthon maradt. Hála Istennek! Bizony nagy meggondolatlanság lett volna ilyen rossz időben felszállani. Az az ostoba H. még is azt állitotta, hogy On felszállott s alaposan megijesztett.

— Kérem, én nem vagyok Burkhárt, — válaszolt Reif szivszorongva. En barátja vagyok, a ki távollétében házát gondozom.

— Távollétében! Tehát még is felszállott?

— Igen, ma reggel. Aggályosnak találja On?

— Az ördögbe is, nemcsak aggályos, hanem őrületesnek. Nem látja, milyen az idő?

— Igen, igen; de nem tudtam, — az az nem értek a dologhoz; azt hittem már tul van ezen a zivataros időn.

— Ah, ez — érthetetlen beszéd! Bocsánat uram, kivel beszélek? ki is hitte volna, hogy Burkhárt képes ilyen esztelenségre! Kérem, szólitson azonnal a telefonhoz, ha hirkap felőle. Klein tanár 482. sz.

Ezzel végeszakadt a haragos hangnak. Reif magára maradt nyugtalanitó gondolataival, ami természetes volt, mert a vihar folyton erősbödött. Azonkivül saját ügye is aggasztotta, mely e fatális léghajózással oly szoros összefüggésben állott. Ha Burkhart megsérül annyira, hogy hosszabb ideig lehetetlenné válik a vele való érintkezés, akkor az ő ügye is kétségessé lesz! fel s alá rohant a szobában, mig a szobalány meggyujtotta a lámpákat.

— Oh Istenem — szólt a leány siránkozó hangon. — Mily rettenetes idő! Vajjon a tanár ur szerencsésen leszállott-e már? Mert különben nagy baj lenne. En itt nagynénémet helyettesitem, aki a tanár ur gazdasszonya, aki már több izben beszélt nekem gazdája veszedelmes kirándulásáról. Oly gazdája nem fogna többé akadni, ha valami szerencsétlenség érné. S éppen most nincs itthon, ketten vagyunk itt idegenek s nem tehetünk semmit!

— Na hiszen, nem következés, hogy ott ahol van, baj érte.

A szobaleány bejelentette, hogy az ebéd készen van. Reif másodszor ült egyedül az asztalnál, szomoruan, leverve. Egész nap otthon birkózott nyugtalanitó gondolataival s folyton növekvő aggodalmával. Kikivánkozott a szabadba, emberek közzé, de még sem merte elhagyni a házat, mert minden percben érkezhetett hir Burkhart-ról. A vihar is rohamosan fokozódott. Behuzatta az ablakok függönyeit és ismét könyvhöz nyult. Éjfél felé elfáradva, a kinzó bizonytalanságtól ellenkadva, végre lefeküdt. Sokáig nem tudott elaludni, nehéz gyötrő állmából a késő reggeli órákban riadt fel. Agyában felült, szive hevesen dobogott, alig volt képes magát hamarjában tájékozni.

Az ajtón kopogtak, ugy emlékezett, hogy már többször hallotta. Teljes öntudatára ébredt, kiugrott az ágyból s az ajtóhoz rohant.

— Mi baj? Kérdezte remegő hangon.

— Bocsásson meg — szólalt meg a szobaleány kivülről — már nagyon későn van; a postát is elhozták és én rendkivül aggódtam a tanár ur miatt.

— Igen, igen, értesités a tanár urról; dugja be kérem az ajtórésen a leveleket.

Átfutotta gyorsan a leveleimet, azután kiszólt a leánynak, hogy a tanár urról semmi hir. Bizonyosan megjön ma, vagy sürgönyözni fog.

Gyorsan felöltözködött; felbontotta a levelet, mely az ő cimére szólt. Edes anyja irta. Nyugodt, szeretetteljes modorában arról értesitette, hogy ő miatta adósságba keveredett s most hitelezője követel tőle 1000 márkát. Beszéli, hogy fia ezuttal okvetlenül segitségére lesz, mert kivüle senkije sincs, akihez fordulhatna; uzsorások kezébe pedig — öreg napjaira — nem szeretne kerülni.

Reif szine lesujtva tartotta kezében a levelet. Még ez hiányzott. Burkhartról semmi hir; a zivatar egész éjjen át tartott.

Atment az ebédlőbe, hol a szobaleány aggódó szivvel várta.

— Semmi értesitést sem kaptam a tanár urtól — szólt elcsüggedve.

— Klein tanár ur már kétizben kérdezősködött Burkhart ur után. Válaszoltam neki, hogy nem kaptunk eddigelé semmi értesitést s az ur még alszik. Nagyon haragosan felelt és izente, miszerint este eljön; ha pedig addig valami hir érkeznék, azonnal tudósitsuk, mert ő — orvos.

Reif leverve hallgatta a leány szavait. Még egyszer elolvasta anyja levelét, azután kisietett az utcára. Vett egy reggeli ujságot, átfutotta, de természetesen nem talált a léghajósokra vonatkozólag semmi tudósitást; igaz, hogy csak 24 óra telt el felszállásuk óta. Csakhamar hazatért. A lépcsőn uniformisos ember állt; azt hitte sürgönykihordó. Szive hevesebben dobogott. Jó hirt remélt. Bizonyosan Burkhart jelenti szerencsés visszatértét. Az ember feléje fordult e szavakkal:

— Az adóért jöttem, kérem.

— Ah ugy! Reif, mintha álomból riadt volna fel — bámult az adószedőre.

— Azt hittem, sürgönyt hoz, — szólt magához térve. — A tanár ur elutazott, de én vagyok a megbizottja. Adja ide kérem az adókönyvet.

Bement Burkhart dolgozószobájába és a kulcskötegből kikereste az iróasztal kulcsát. Keze remegett, midőn a pénztartalmazó fiókot készült kinyitni, kissé késlekedett.

— Mintha már maghalt volna, suttogá halkan. Aztán felnyitotta, kivette a pénztárcából a szükséges összeget s kiindult az adószedőhöz. A leány is épp akkor jött oda.

Reif igy szólt hozzá: — Kifizettem az adót, a tanár ur bizott meg vele. Nem kapott semmi értesitést?

— Semmit, viszonzá. Csak egy hadnagy ur kérdezősködött, azt mondva, a tanár ur semmiesetre sem szállott fel. Mindenki oly veszedelmesnek találta.

Reif visszament a szobába; az adókönyvet az iróasztalba tette. Ekkor az a gondolat villant meg agyában, nem adott-e kétszeres adót? felnyitotta a számkönyvet, mely a pénztáróra mellett volt, hogy utánna számoljon.

A számadás pontosan le volt zárva a tegnapelőtti napig. Megolvasta a pénzt; 4000 márka. Az összeg egyezett a számadással.

Reif a nyitott iróasztal mellett elmerengett. Burkhart sokkal gazdagabb, mint általában barátai hitték. Mégis feltünt neki, hogy akkor, midőn a pályaőn a 3000 márkát tartalmazó zsebpénztárcáját átadta, felemlitette az adófizetést. Reif erről az összegről megfeledkezett; kivette ezt is az iróasztalból; érintetlenül megvan. Tehát ez az összeg nem foglaltatott benne a számadásban. Valószinüleg kölcsönéit és adósainak neveit nem szokta rendes számadási könyvébe jegyezni. Reif ezt nagyon kellemes dolognak tartotta. Ha tehát Burkhart-tól kölcsön kérne, ezt sohasem tudná meg senki.

Mennyire is volna most szüksége? Ha édes anyját segélyezné és a legsürgősebb adósságokat kifizetné, azonfelül csekély tartalékalapot létesit pár hónapra, akkor körülbelül éppen annyi kellene, mint amennyi abban a pénztárcában van, melyet Burkhárt neki átadott.

A leány ebédhez hivta. Ismét egyedül áll; töprengett és semmi sem esett jól neki. Az idő aránytalanul hosszunak tünt fel előtte, pedig Burkhárt felszállása óta alig mult el 30—36 óra. Beesteledett, a leány meggyujtotta a lámpákat. Ekkor megszólalt a csengettyü. Egy uri ember lépett be.

— Nem Klein, — Klein tanár és ön Burkhárt barátja, nemde, kivel a telefonon beszéltem.

— Reif Péter szobrász vagyok.

— Igen, igen, Burkhárt több izben beszélt önről. Hát kérem, nem bosszantó az, hogy eny-

nyi ideig semmit sem tudnak róla; azt már egyáltalán el nem titkolhatjuk, hogy szegény barátunk . . .

— Mit gondel? — kérdé rekedt, izgatott hangon Reif.

— Harminchat óra óta van oda s a viharos idő, mely az egész országban dult, — folyton tart. Ha a felszállás nem történt meg, már értesülést kaptunk, vagy Burkhárt előkerült volna; ha azonban még is felszálltak, — akkor kevés reménységünk marad. Mert hárman vettek részt Burkhárton kivül, kik mindannyian jó ismerőseim; felőlük is kérdezősködtem, de senki sem tud róluk — semmit. Igy fel kell tételezni, hogy katasztrófa érte őket.

Néhány pillanatig hallgattak. Reif megszólalt:

— Még is más eshetőség nem képzelhető-e? Lehetséges, hogy a léghajó vihar közben a vidéken valahol leszállott; az uraknak nagy utat kellett tenniök, mig emberekre akadtak, a kik segitségükre lehettek, hogy órákig tartó fáradság után valahol sör mellett pihentek s visszatértek azután a léghajóhoz.

— Nem, nem — viszonzá Klein — ez mind igen szépen van kigondolva, de nem valószinü. Egyike az uraknak vőlegény és menyasszonyának megigérte, hogy minden körülmények között a leszállás után azonnal értesiti; az tehát el nem mulasztotta volna igéretének beválását.

Mindketten elhallgattak. Reif pár perc mulva igy szólt:

— Engem Burkhárt megbizott háza gondozásával; fivérének cimét is átadta, de egyelőre még is csak várnom kell.

— Helyes, — viszonzá a másik. — On azonnal értesit engem, mihelyt valami hirt kap, valamint én is sürgősen közlöm, hireimet. Maradjon itt. Isten Onnel!

Reif ismét egyedül maradt. Végtelen csüggedés fogta el; ugy érezte, mintha fogságban volna. Minden körülményt figyelembe véve, bizonyos volt immár előtte, hogy Burkhárt-ot szerencsátlenség érte. Vagy ő és társai annyira megsérültek, miképp hirt nem adhattak magukról, vagy mindnyájan meghaltak; de akkor csak rájuk akadtak emberek, a kik a hatóságoknál jelentést tettek. Mindenesetre várnia kellett, talán már holnap a hirlapok fognak valamit közölni. Hiszen egy nagy léghajó négy emberrel csak nem tünhetik el a földről. Eszébe jutott édes anyja levele, melyre okvetlenül válaszolnia kell. Ha Burkhárt visszajön, azonnal küldheti a pénzt, de — ha nem tér vissza!?

Hideg verejték ült homlokára, mindőn elgondolta, mily szoros kapcsolatba jutott saját sorsa barátjáéval.

Három nyugtalanság kinozta, de végre összeszedve magát, még egyszer mérlegelte helyzetét, feltéve, hogy Burkhárt meghalt, mi teendője lesz. Ez esetben fivérének sürgönyöznie kell, ez — ismerve a köztük fennálló kedvezőtlen viszonyt — eljön, mindent átvesz, ő pedig mehet. Ettől kölcsönt nem kérhet s ekkor csakugyan uzsorásokhoz kell folyamodnia, hogy szegény anyján segithessen. Minden terve hajótörést szenved. Vajjon akarhatta volna e ezt Burkhart? Semi esetre sem! Szilárd meggyőződése volt, hogy Burkhárt feltétlenül megadta volna a kölcsönt, hiszen arra mutatott az is, hogy átadta neki pénztárcáját. A pénztárcal különös érzelem cikázott át szivén. Ez nála van, a bennelevő összeget Burkhárt sem várta és számadási könyvébe sem volt bejegyezve. Ha megtartaná, sem Burkhárt fivére, sem senki fia sem tudna róla. Reszkető kézzel ujra felnyitotta az iróasztalt és ismételten átszámolta az utóbbi hónapok bevételét. A 3000 márkáról egy betü sem volt benne!

Kinek árt, ha a pénzt megtartja? Jól tudta, hogy Burkhárt e pénzt inkább neki adná, mint fivérének. Végrendeletileg sem intézkedhetett erről az összegről, mert az utóbbi napokban váratlanul kapta.

Rá nézve pedig valóságos megváltás, melyet a halott keze nyujt. Szabad lesz szivelelke és keze, müvészetének élhet és müremekeket alkothat. Később pedig lesz alkalma az esetleges örökösöknek visszaadni az összeget.

Az ajtó csendesen felnyillott; Reif megijedt. A szobalány jött be csendesen:

— Uram, ha nincs szüksége valamire, ugy nyugovóra térek.

— Csak menjen aludni — szólt Reif — én még fenmaradok, ha netán sürgönyt hoznak!

Nem fognak már hozni! — válaszolt fejét rázva a leány, — mennyire sajnálom nagynénémet! Jó, hogy a tanár urnak sem felesége, sem gyermekei nem voltak!

A szobaleány távozott és Reif szinte megkönnyebbülten maradt egyesegyedül a barát lakásában. Tisztába jutott helyzetével. Megvolt győződve, hogy nem követ el jogtalanságot Burkhárt ellen, ha az átadott pénzt megtartja, de csak mint kölcsönt. E gondolatban megnyugvást talált.

Mint az első estén, ismét végigjárta a szobákat. Majd a képeket nézegette, majd olvasgatott és mindinkább megbizonyosodott arról, hogy egy nagyon érdemes, nemes lélek élte itt örömtelen napjait, a ki mindenkinek adott, de senkitől sem fogadott el semmit.

Miért? Mi történhetett vele? Mi okozhatta elhagyottságát?

Valami titkos fájdalmat, sebet rejtegetett; mely a legzajosabb vigalmak közepette is bánatos szemében visszatükröződött.

Oly ünnepélyes, lelkesedett hangulatban azonban sohasem látta, mint éppen azon a napon, midőn szerencsétlen légi utjára készült. Talán az esetleges halál előérzete okozta ezt? Vagy életét unta meg annyira, hogy utjára az elmulás óhajával ment?

Reifnek ugy látszott, mintha szomoru elmélkedésében rátalált volna Burkhart lelki titkára . . .

Az óra kettőt ütött éjfél után. Vajjon mit hoz a holnap?

Reif nyugovóra tért. Későn ébredt, a vihar elmult s a fénylő nap mohón felszáritotta az utcák tócsáit.

Gyorsan felöltözködött és észrevétlenül kisietett. A szomszédságban levő postahivatalba sietett s elküldte édes anyjának a kért ezer márkát, néhány sorral, melyekben értesité, hogy uton van; — de nem sokára meg fogja látogatni. Végtelenül örvend, hogy a pénzt elküldheti neki.

— Kérem, mikor jut kézhez a küldemény? — kérdé a postatisztet.

— Még ma este ott lesz; azonnal küldjük, válaszolt készséggel. S Reif ezután sürgönyözött Burkhart fivérének: Bátyja 48 óra óta léghajó kiránduláson van, melynak csak pár óráig kelle tartania. A kedvezőtlen, viharos idő következtében majdnem bizonyos, hogy szerencsétlenül járt. En házát gondozom, mig Ön jön. Reif Peter.

Nem tért mindjárt haza; elsétált a városligetbe. Hirtelen megállott, mintha villamosütés érte volna. Eszébe jutott, hogy Burkhartnak nyugtát adott az átvett 3000 márkáról, melyet a zsebébe tett. Igy azt okvetlenül megtalálják nála s az örökösöknek kezébe jut S igy az, az eljárás, melyet már lelkiismeretével meg, nyugtatott s Burkhart barátjának szakciójával is biztositottnak hitt, a fivér és a világ előtt aljas visszaélésnek, sőt halottrablásnak tünhetett fel. Szinte megbénult e gondolat terhe alatt. Csak lassanklnt ocsudott fel kissé. Az utcaszegletén néhány reggeli lapot vett és hazatért. A hirlapokat izgatottan futotta át. Rövid böngészés után vastagbetüs cimen akadt meg tekintete. Szerencsétlen léghajósok! Négy ember meghalt! lerogyott egy székre, feje az asztalra hanyatlott; fájdalmas zokogásba fulladt, mely egész testét megrázta. Az ujságban ez állott:

»Stokholmból jelentik: Halászok tegnap Golland mellett a nyilt tengeren egy léghajó roncsait találták s azokat Nisbybe szállitották. Kétlelen, hogy ezek annak az expedicionak maradványai, mely hétfőn Lipcse mellett felszállott s róla mindeddig semiféle hir sem érkezett. A léghajót ugy látszik a nagy vihar a tengerbe sodorta. A léghajósoknak ezideig semmi nyoma . . .

Igy hát vége volt mindennek. Reif az elveszett barát iránti mély fájdalma mellett mégis némi megkönnyebbülést érzett, hogy Burkhárttal együtt az ő nyugtája is elveszett s többé veszély nem fenyegeti.

A napot mindenféle teendők végzésével töltötte, Burkhárt néhány barátját telefonon és sürgönyileg értesitette; fivére már a következő napra jelentette megérkezését. Este Reif fáradtan ült abban a szobában, amelyben annyi nehéz gonddal virrasztott s a melyből immár örökre bucsut vesz feledhetetlen, szerencsétlen barátjától.

Csengettek. Pár perc mulva Klein tanár lépett a szobába. Rendkivül le volt verve és szótlanul kezét nyujtá Reifnek.

— Mégis bekövetkezett — szólalt meg végre Reif, — s elvesztettük legjobb barátunkat!

— Nem tudom, ön mit vesztett, válaszola Klein, oly hangon, mely a belső felindulástól szinte kemény és komor volt, — én egyetlen, legjobb barátomat siratom el benne; azonkivül a kitünő tudóst, akit legmagasabbra becsültem. Itt nem frázis az, hogy a tudomány nagyon sokat veszitett halála által.

— Egy nagy munkát hagyott hátra — mondá Reif — nagyon boldog volt, hogy elvégezhette.

Ugyan mondja kérem tanár ur, hiszi ön, hogy Burkhart életunt volt s midőn légi utjára ment, nem a szerencsétlen vég gondolatában talált bizonyos megnyugvást?

— Burkhárt jól tudta, hogy jelenleg senki sincs, aki azt a munkát elvégezhette volna, melyet választott. Soha sem gondolt menekülésre; de igen elhagyatva érezte magát, semhogy az egyedüliséget továbbre is elviselhesse. — On az ő munkáját emliti; hát valóban elkészült vele?

Hiszen akkor az utóbbi hetekben ember feletti módon kellett dolgoznia!

— A munka iróasztalában van; nekem megmutatta és azt mondta, hogy ön fog rendelkezni vele. Atadjam önnek? Fivére holnap érkezik.

— Igen, kérem. A fivérével nem akarok érintkezni. Evekkel ezelőtt találkoztam vele és ez alkalommal oly viszályt tapasztaltam a két testvér között, mely teljesen elidegenitett attól a barátunk fivérétől. Adja át kérem a munkát; tudom Burkhart nagyon szerette önt, azért az ön kezéből szivesen veszem becses hagyományát.

Reif elpirult. Gyorsan a mellékszobába ment, az iróasztalból kivette a terjedelmes kéziratot és átadta Klein tanárnak. Kezet szoritottak egymással.

— Remélem — mondá Klein — még találkozni fogunk. Örvendeni fogok müvészi pályáján való előhaladásának. Burkhard is sokat remélt öntől!

Reif magára maradt. Mintha Burkhart holt tetemét őrizte volna egész éjjel. Az iróasztal fiókja nyitva maradt. Éppen beakarta zárni, midőn szemébe tünt egy kis jegyzőkönyv, lapozgatott benne. Egyes gondolatokat, hosszabb prózai munkát és nehány költeményt olvasott.

Mély meghatottsággal olvasta Ikarus cimü versét, melyben életének keserveit, csalódásait reménytelenségét és végzetes jövőjét tolmácsolta.

*

Reif Péter mütermében állott s egy nagy szobormüvön dolgozott. Jó dolga volt. Barátai ugyan sokat panaszolták visszavonultságát, de ő nem törődött velük. Pár év mulva kiváló hirre tett szert.

Hat év mulva Burkhart halála után — a legjelesebb szobrászok közzé emelkedett. Titkon elkészitette Burkhart szobrát, kinek tragikus elhunytára még mindig széles körben emlékeztek. A szobor élénk hüséggel örökitette meg a szerencsétlen tudós arczvonásait.

A hátsó oldalon egy remek, ifju alakot mutatott, nagy, lehanyatlott szárnyakkal, a lecsüggesztett fejen nemes görög vonásokkal a halál megdöbbentő kifejezésével. Alatta aranyos betükkel: *Ikarus*.

Ford.: **Winkler Lajos.**

NYILTTÉR.

Boldog ujévet

kíván vendégeinek és jóbarátainak

Karácsonyi József,

Kispipa vendéglős

Köszönet.

Az ujév alkalmából kedves kötelességemnek teszek eleget, midőn hálás köszönetet mondok és boldog ujévet kívánok a főtisztelendő lelkészkedő Papságnak, valamint minden kegyes pártfogónak, kik üzletemet a lefolyt évben támogatásban részesitették s kérem a nagybecsü bizalmat a jövő évben is részemre föntartani.

Részemről főtörekvésem leend ezután is már 47 év óta fenálló üzletem elismert jó hirnevét megóvni és a nagybecsü megrendeléseknek pontosan megfelelni.

Hódolatteljes tisztelettel

Oberbauer A. utóda

a Ferencz József-rend lovagja,
egyházi felszerelési gyáros
Budapest, IV., Váci-utca 41. sz.

Főmagasságu és főt. Vaszary Kolos bibornok érsek, Magyarország heroegprimása Ő Eminentiájának és Klotild kir. hercegasszony, ő cs. és kir. fens. udvari, Vác központi és egyházmegyei és a budapesti, nyitrai, székesfehérvári, pécsi, gyulafehérvári, győri oltáregylet szállitója.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszüvegezési müintézete.
Üvegcsiszoló és tükör árugyár.
NAGYVARAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives figyelmébe ajánljuk **műtermünket**

templom ablakok diszüvegezések készitésére, művészies és egyszerübb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

PÉNZ

Olcsó

tőketörlesztéses kölcsönöket

10—75 évre folyósit, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vétel vagy bérletét a legsikeresebb eredménynyel közvetiti.

Földbirtok parczellázását

saját költségén elvállalja és financirozza.

Faludi Ignácz utóda

BARNA ARTHUR

bankbizományi és ingatlan forgalmi irodája

NAGYVÁRAD, MÉSZÁROS-UTCZA 2-ik SZÁM.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi választmány ülése.

Nagyvárad város hegyközségének választmánya tegnap délután ülést tartott dr *Molnár* Imre elnöklete alatt, amelyen Bordé Ferenc, Molnár Lajos, Papp György, id. Karger Sándor, Csobánczy Lajos, Kaczián Károly, Lausch Károly, Füredy László, Balázsovich Rezső és Markus János hegybiró voltak jelen.

Első sorban a hegybiró terjesztette elő jelentését, amely szerint a hegyen a közbiztonság kielégitő, csupán két kisebb jelentőségü betörés fordult elő; bort és ruhát lopott egy csavargó, akit azonban a hegyőr elfogott és bekisért.

A közegészségügy a hegyen kielégitő volt; ragályos betegség, járvány nem fordult elő. Összesen tiz születés és két halálozás történt.

A szüret kielégitő volt ugy menynyiség, mint minőség tekintetében. A beültetett 1140 hold termő terület szüreti eredménye 24160 hektoliter igen jó bortermés volt, tehát a mult évivel szemben 14106 hektoval több.

A boreladás kedvezőbb volt ez évben, mert Budapestre sőt Bécsbe is vásároltak nagyobb mennyiséget. Hektoltterenkint 36—40 korona volt a bor ára. A jelentést tudomásul vették.

Orvendetes tudomásul vették az elnök bejelentését, hogy a földmivelési kormány Nagyváradon állami borközáruraktárt szándékozik felállitani.

Bejelentette továbbá az elnök, hogy a kálvária utcai, valamint a kutháznál és vizvezetéki telephez vezető uton levő keskeny vasuti hidakat az államvasutak kibővitteti s ez által a közlekedés szabad lesz. Ha a hegyi utak is elkészülnek, a hegy fejlődése uj életre kél. Ezért küzdött évtizedekig, mert a hegy fejlődését akadályozták ezek a vasuti aluljárók s állandó veszedelemmel fenyegette a közlekedést. Az elnök jelentését örvendetesen és elismeréssel vette tudomásul a választmány.

Felhivta az elnök a választmány figyelmét, hogy a törvény szerint a 4 holdnál nagyobbb szőlővel biró gazdáknak a bornyilvántartást és a pince naplót rendesen vezetni kell, mert a felügyelő közeg, ha nem találja rendben ezeket a nyilvántartásokat, megbüntetik az illetőket.

A hegyi rendszabályt kinyomatják s kifüggesztik a hegy egyes pontjain. A gazdáknak meg kell egyezni, mert csak igy remélhető siker és rend a hegyen.

Végül felemlitette az elnök, hogy rövid idő mulva meg kell kezdeni a nagyváradi hegy reorganizációját, de a város az oltványtelepet felhagyta. Honnan veszünk majd a telepitéshez oltványokat?

Ez nagy kérdés, amelyen gondolkozni kell a szőlősgazdáknak. Esetleg a gazdák állitanának fel telepet, ha a város semmibe sem veszi a hegy milliókra menő értékét s annak nagy jelentőségét.

Ezzel az ülés véget ért.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912)	—	—	11·77
Aprilisi rozs	—	—	10·31
Áprilisi zab	—	—	9·70
Májusi tengeri (1912)	—	—	8·51

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	851.50
Osztrák hitelrészvény	—	—	651.25
Jelzálogbank	—	—	49375.
Leszámitoló és pénzváltó	—		576·—
Salgótarjáni kőszén	—	—	672.—
Rimamurányi vasmü	—	—	674·50
Közuti vasut	—	—	792·—
Városi vasut	—	—	428.—

TÁVIRATOK.

Ferenc Ferdinánd Mária-Radnán.

Mária-Radna, dec. 30.

(Saj. tud.) Bristol atya most érdekes dolgokat közöl Ferenc Ferdinánd trónörökösről a Mária-Radnán való tartózkodása idejéből. E szerint a trónörökös aki 1903 ban volt Radnán, megjelent a tem. plomban és ott igen ájtatosan viselkedett. Általában az ott tartózkodása alatt a trónörökös a legnagyobb vallásosságának adta tanujelét. Megtekintette a lourdesi kápolnát is, ahol térden állva imádkozott. Érdekes, hogy távozása után az egyik lelkészt arra kérte, hogy mutasson be neki egy magyar parasztot. A lelkiatya egy szegedi magyart mutatott be, azonban a trönörökös azt mondta, hogy az nem magyar, mert nem olyan a ruházata és az alakja is nagyon lesoványodott.

Ebéd a magyar miniszterek tiszteletére.

Bécs, dec. 30.

(Saj. tud.) Stürg Károly gróf ma a Bécsben időző magyar miniszterek tiszteletére ebédet adott, melyen jelen voltak Héderváry, Lukács, Serényi, Hazay és Beöthy miniszterek az osztrák miniszterekkel együtt. A magyar miniszterek ma visszautaznak Budapestre.

A kinai császári család.

London, dec. 30

Pekingből táviratozzák a Daily Expressnek: A fővárosban az a hir kering, hogy a mandzsu dinasztia valamennyi tagja még tegnap előtt elmenekült. Az özvegy anyacsászarné utolsó reménye az volt, hogy a mandzsuriai alkirály sereget fog küldeni Pekingbe a császári család védelmére, de segitség helyett üzenet jött, hogy Mandzsuriában is nagy a veszedelem, tehat minden katonára szükség van otthon.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

A VILÁG LEGJOBB TEÁI

Az angol király szállitói.

Különlegesség:

„Kingdom Blend"

Az angol király five o'clock teája.

U.K. TEAS

UNITED KINGDOM TEA COMPANY LONDON E.C.

A valesi herceg szállitói.

Az „UK." teák.

módfelett kiadósak és zamatosak.

Főraktár: Janky Antal utódánál.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Védjegy: „Horgony".

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótleka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult **köszvénynél, ... osúznál** és **meghüléseknél.** .....

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a **„Horgony"** védjegygyel és a **Richter** cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — **Főraktár: Török József** gyógyszerésznél, **Budapest.**

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

NIGRIN

(Fernolendt)

a legjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállitáson arany éremmel kitüntetve

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jol főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

utólérhetetlen.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóci-ut. Minden vasárnap kirakat kiállitás.

6100 ajándék óra.

Reklám czéljából fentjelzett mennyiségü órát ajándékozunk e lap olvasóinak. Csakis a legelegánsabb, — kivánat szerint — uri- vagy női alaku »Noblesse« preciziós órák kerülnek szétküldésre. Irjon azonnal, amig a készlet tart: **Hans Schmitz, arany és ékszeráruházának, Wien, VI., Liniengasse 60.**

Saját érdeke,

hogy lehetőleg összpontositsa szükségleteinek beszerzését egy cégnél, mert ezuton védi érdekeit legjobban.

ELŐNYEI: 1. Nem kell ismeretlen cégekhez fordulnia.
2. Nem lesznek szétágazó kötelezettségei.
3. Állandó összeköttetésnél pontos és reális kiszolgálást biztosit magának.
4. Állandó összeköttetése mindig vigyázni fog önt vevőjének megtartani.

Saját érdeke, hogy csak ismert, előkelő céget tiszteljen meg bizalmával.

Aufrecht és Goldschmied utóda

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

Kaphatók kényelmes havi lefizetésre, állandó összeköttetésnél folyószámlára is:

1. A magyar és német irodalom összes termékei.	Tuloldali 12 osztályunk összes czikkei elsőrangu minőségüek és minden osztály czikkeiről külön kimeritő árjegyzékkel rendelkezünk és a kivánt árjegyzéket ingyen és bérmentve küldjük.
2. Képek.	
3. Bőröndök és bőröndáruk.	
4. Férfi fehérnemüek.	
5. Látcsövek.	
6. Fényképkészülékek, felszerelések.	
7. Vadászfegyverek, pisztolyok, flóbertek.	Elvünk: Vevőkörünk megtartása, pontos kiszolgálás méltányos árak révén.
8. Chinaezüstáruk.	
9. Csillár- és petroleumlámpák	
10. Rézbutorok.	
11. Szőnyegek.	
12. Mindennemü hangszer.	Minden felvilágositással szivesen szolgálunk.

Telefon 1153. Inte rurban Telefon 1153.

Hölgyek figyelmébe!!!

Igen kedvelt

Zsigmondy-fűző

remek, kipróbált és kedvelt jó szabásu egyenes Reform és csipő-fűző a hasat minden nyomás nélkül fűzi és a testnek remek formát kölcsönöz, a gyomrot szabadon hagyja. Kizárólag egyedül csak

Izsák Lidiánál

rendelhető meg. — Becses pártfogását továbbra is kérve, teljes tisztelettel

Izsák Lidia

A Szigligeti-színház müvésznőinek egyedüli fűzőszállitója.

Nagyvárad, Nagy Sándor-utcza 1.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkáknál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan **Réthy** félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a Réthy név. Egy doboz 60 fillér. Mindenütt kapható.

! Csak Réthy-félét fogadjunk el. !

VASÁRNAPI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 20K, FÉLÉVRE 10K

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Ujság díszes karácsonyi albumát.

Mutatványszámokat kivánatra mindenkinek küld a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utcza 4. sz.

akácz, gledicsia

Beszterczei szilva, kajszin-baraczk,

ojtott gyümölcsfát, vadonczot, akácz és gledicsiát 100.000 számra képes küldeni.

Unghváry László faiskolája Czegléd.

Lévay-palota (Körös-oldal.)

Készit villamos világitási és erőátviteli,

valamint csengő és házi telefon berendezéseket. A legjobb minőségü Dr. JUSTH-féle Wolframlàmpàk 2 korona 30 fillérért kaphatók.

Flegman

női-divatáruházában

női-felöltők szőrmeáruk

mélyen leszállitott árban.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betükkel és diszitő anyagokkal ujonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készittetnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“

politikai napilap kiadóhivatala.

Alapittatott: 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl“-ban közöltetnek.

Alapittatott: 1894.

ad 9963— 911.

Árlejtési hirdetmény.

1. A nagyváradi m. kir. áll. gyermekmenhely igazgatósága az 1912. és 1913. évi élelmi és egyéb szükségletek, valamint az ezen években előforduló munkálatokra nevezetesen:

a) husfélék és hentes áruk; évi szükséglet értékekben 4000 K;

b) tej; évi szükséglet kb. 4000 K. értékben.

c) füszer és gyarmat áruk, valamint az egyébb fogyasztásicikkek u. m. (denaturált szesz, petróleum, gyujtó, szóda szappan stb.) évi szükséglet kb. 3000 K. értékben.

d) kenyér és zsemlye; évi szükséglet kb. 2000 K. értékben.

e) tüzelőfa és kőszén; évi szükséglet 4000 K. értékben.

f) drogéria áruk évi szükséglet kb. 600 K. értékben

h) kéménytisztitás (évi átalány összeg mellett)

i) szemét fuvarozás (évi átalány összeg mellett) és végül

j) vizvezeték és villanylámpák valamint órák jó karbantartása évi átalány összeg mellett.

szállításának biztositására nyilvános árlejtést hirdet.

2. Naponta megrendelt árukat a vállalkozó köteles az állami gyermekmenhely által egyszer s mindenkorra kitüzött határidőben naponta a menhely konyhájára beszállitani; illetve a vállalkozó köteles a menhelyben időközönként (hetenkint egyszer) a vállaltak jókarban állásáról önkényt meggyőződést szerezni s halaszthatatlan esetben pedig a menhely szóbeli (telephon) vagy irásbeli meghivására azonnal megjelenni és a végzendö munkálatokat foganatositani. Jelentkezéséről és a végzett munkálatokról bárcakönyvét az intézet felelős főtisztek egyike (gondnok ellenőr) látamozza.

3 Minden szállitás illetve átalány munka 1912. I. 16-tól 1914. jan 15-ig tart, mely idő szerződésileg biztosittatik.

4. Minden pályázó ajánlatához bánatpénz fejében az évi szükséglet értékének 1 (egy százalékát készpénzben vagy ovadékképes papirban csatolni tartozik, amely a szállitások odaitélések esetén a szerződés megkötése előtt az a) f) alattiaknál 300, a) g) j) alattiaknál pedig 100 koronára kiegészitendő lesz.

5. Csakis szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett és közvetlenül személyesen vagy posta utján elhelyezett és közvetlenül személyesen vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek tárgyalás alá, az ajánlat boritékán a beadó neve, az árlejtési hirdetmény száma, a pályázat célja, (mire pályázik) végül a bánatpénzül letett pénz vagy értékpapir neme rövid leirásban pontosan feltüntetendő.

6. A pályázó ajánlatában kifejezetten elismerni tartozik, hogy az összes pályázati feltételeket is ismeri és ahhoz alkalmazkodik.

7. A pályázatok a nagyváradi m. kir. áll. gyermekmenhely Igazgatóságához cimezve, legkésőbb az 1912. évi jan. hó 7-ik napjának déli 12 óráig nyujtandók be, a később beérkezettek vagy a kellően fel nem szerelt és végül az 5. alattiak hiányosan vagy egészben fel nem tüntetett boritékkal ellátott ajánlatok figyelembe vétetni nem, illetve el sem fogadtatnak.

8 A versenytárgyalások az 1912. évi jan. hó 8, 9, 10. és 11. napjain és pedig az első napon az a) b) alattiak, a második napon a c) d) és f) alattiak, a harmadik napon az e) alattiak, a negyedik napon a még hátralevők h) és j) alattiak mindenkor délelőtt fél 11 órakor az áll. gyermekmenhely gondnoki hivatalában bizottságilag fognak megtartatni, amelyeken az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői megjelenhetnek.

9. A részletes szállitási feltételekről a menhely gondnoka nyujt felvilágositást a hivatalos órákon belül.

10 A szállitás odaitélése az illető vállalkozóval azonnal közölve lesz, azonban a szerződés végérvényesnek csak a Nm. kir. Bm. utólagos jóváhagyása után tekintendő.

11. Csakis oly egyének pályázhatnak, a kik nagyobb mérvü szállitásra berendezve vannak, továbbá a kik arra a közszállitási szabályok értelmében feljogositva, illetve valamely büncselekmény vagy egyébb okból kifolyólag attól korábban eltiltva nem lettek.

12. A vállalkozó köteles magát a gyermekmenhely ellenőrzésének alávetni.

13. Azon szállitók, kik ajánlatuk benyujtásakor a m. kir áll. gyermekmenhellyel összeköttetésben nem állottak, illetve előtte ismeretlenek, tartoznak szállitóképességüket és megbizhatóságukat a helybeli kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni.

14. Az áll. gyermekmenhely fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra tekintet nélkül szabadon választhat.

15. Az ajánlatok beérkezésük szerint számoztatnak és az egyes versenytárgyalások sorrendjét ez fogja irányitani.

Az áll. gyermekmenhely végül fentartja magának azt a jogot is, hogy a 2. pont alatt felsorolt értéken alul vagy felül is rendelhessen, viszont nem vállalhat kötelezettséget a fent kitett értékeken alul, esetleg felmerülő szükségletekért.

Nagyvárad, 1911. december 30.

A m. kir. áll. gyermekmenhely igazgatósága.

Feldstrick Kálmán

könyvkötészete és dobozgyártása

Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház

A Széchenyi étteremmel szemben.

Készit mindennemü a szakmába vágó munkát a legegyszerübb és a legdiszesebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélötábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédhadapródiskola és a megyei összes főszolgabirók és körjegyzők szerződéses szállitója.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

Előnyös amortizációs kölcsönöket nyujt és konvertál házakra, földekre és épitkezési célokra. előzetes költség nélkül. Készséggel szolgál felvilágositással:

Breitenstein Frigyes,

Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.

Telefon: 1054.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizlaló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi árakon kaphatók.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Belépési felhivás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET.

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitja

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhivja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az uj évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerinti száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk utján is eszközölhetik. Az uj évtársulat 3 évig tart, melynek eltelte után a tagok az általuk ekként megtakaritott tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyüjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozditása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyujtson.

Kölcsönök adatnak:

a) a heti befizetések kilenctized része erejéig minden további biztositék nélkül;

b) ingatlanokra;

c) elegendő biztositékot nyujtó kézi zálogra;

d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási dij fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az uj évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósittatnak. *A kölcsönökről kiállitott kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni szíveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Tisztelettel

»A Polgári takarék és segélyző-szövetkezet« igazgatósága.

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Schmidt Gyula

könyvkötő és diszmű készitő

a nagyváradi megyés püspök ur ő Eminentiája könyvkötője

Nagyvárad, Rákóci-út 12. (Apolló-épület.)

T. CZ.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett

könyvkötészetemet

uj anyaggal és modern kellékekkel szereltem fel, miért is a legegyszerübbtől a legdiszesebb kiviteleg, a legjutányosabb árak mellett készitek minden a könyvkötészeti szakmába vágó munkákat, valamint **diszmű** (galanterie) munkákat a legujabb divat szerint s a legkényesebb igényeket is gyorsan és pontosan kielégithetem.

Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, igen kérem, hogy eddigi szives pártfogásukkal a jövőben is kegyesek legyenek.

Mély tisztelettel:

özv. Schmidt Gyuláné.

Alkalmas

olcsó UJÉVI ajándéktárgyak

csupán az

ILLATSZER KIRÁLYNÁL

Körözspart, Kishidfő mellett szerezhető be.

Tekintse meg, mert nincs vásárlási kényszer.

A Polgári takarék és segélyszövetkezet zárszámadása az 1911. èvről.

Mérleg-számla.

TARTOZIK — VAGYON:	Kor.	fill.	Kor.	fill.
Magyar kir. postatakarékpénztár			2607	22
Kölcsönök:				
Kötvény kölcsönök	799159	—		
9|10-es kölcsönök	130803	—	929962	—
Tagok kamat és illeték hátránya			3837	46
Hátralékos kamatok			11133	—
			947539	68

KÖVETEL — TEHER:	Kor.	fill.	Kor.	fill.
Törzsbetétek:				
14-ik évtársulat törzsvagyona mult évről	219268	20		
» » heti befizetései folyó évben	101779	80	321048	—
15-ik » törzsvagyona mult évről	116055	—		
» » heti befizetései folyó évben	80650	—	196705	—
16-ik » » » » »			138597	—
Tartalékok:				
14 és 15-ik évt. haszonrészesedési tartaléka	11666	51		
Veszteségi tartalék-alap	2679	76	14346	27
Átmeneti kamatok			3670	—
Hitelezők			242810	26
Tiszta nyereség			30363	15
			947539	68

Nyereség- és veszteség-számla.

VESZTESÉG	Kor.	fill.
Üzleti költségek, fizetések	12405	53
Viszleszámitolási kamat	18880	65
Tiszta nyereség	30363	15
	61649	33

NYERESÉG	Kor.	fill.
Kölcsön kamat	57137	24
Mulasztási, átirási és egyéb illetékek	4512	09
	61649	33

Felszámoló 1909—1911 évi 14-ik évtársulat vagyonmèrlege.

VAGYON	Kor.	fill.
Kölcsönök	91650	40
Tagok kamat és illetékhátránya	3837	46
Készpénz	247505	10
	342992	96

TEHER	Kor.	fill.	Kor.	fill.
1909—1911 évi heti betétek			321048	—
1909—1911 évi nyereség részesedés 21944·96				
Ebből osztalékra	21907	18		
Maradvány egyenleg	37	78	21944	96
			342992	96

Nagyvárad, 1911. december 30.

Fleischacker Hugó
pénztárnok.

Waldmann Ödön
ügyvezető-titkár.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Aczél Zsigmond **Pántya Péter** **Szalai József**
Dr. Kiss Döme **Róz Simon** **Dr. Weisz Márton**

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Schönberg Ármin **Dr. Váli Péter**
Kovács Kálmán **Schwartz Mór**

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Körözspart, Lévay-palota. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomitó	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
1 » Thymol »	20 »	1 dob Leichner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Pixavon	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Vera Violette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumiszö	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomitó			
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Mesés szép női és férfi

és gyermek czipők kaphatók

MOSKOVITS FARKAS és T^SA rt.

Bémer-téri és Kossuth-utcai 5. (Gyárèpület) fiókjàban. Telefon 687.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Vizhőfoka 49° C. 17 millió liter viz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben **9200** beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig**. Elsőrendü ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fütés, szoba világitás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokróczozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fütve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszertár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Az Első Nagyváradi Mészhomokkő Téglagyár Részvénytársaság

árajánlata 1000 darabonként:

közönséges (falazati) tégla . . . . . **35**·— korona
homlokzati (vakolást nem igénylő) tégla . . . **37**·— korona

A mészhomokkő tégla a müvelt nyugati államoknak majdnem kizárólagos falépitési anyaga. Minden időben gyártható és olcsó tégla.

A homlokzati tégla a vakolást feleslegessé és igy az épitkezést még olcsóbbá teszi.

A minden ujitással szemben észlelhető idegenkedés leküzdésére álljanak itt a helybeli hivatalos szakkörök véleményei:

A tégla alakja szép és szabályos, élei és lapjai oly pontosan vannak megdolgozva, hogy azokkal ugyszólva tökéletes falazatot lehet előállitani.

Teherbirósága nemcsak megfelel a helybeli agyagtégla teherbiróságának, hanem azokat messze tulhaladja.

Az anyag megmunkálása kitünő, mert strukturája egyenletes, tömör és a legtöbb idegen anyagoktól teljesen ment.

A téglából készült falazat rendkivül szép és jó, csak arra kellene a közönséget kioktatni, hogy teljesen hig habarcsot használjon, miután a tégla a habarcs vizét gyorsan magába szivja és igy ha a habarcs nem elég hig, akkor nem marad a habarcs megkeményedéséhez szükséges vizmennyiség benne. Sulyt kellene fektetni arra is, hogy a habarcs ne legyen vastagabb 5 milimeternél, ami költség kimélésből rendkivül fontos.

A laikus rendszerint kifogásolja azt is, hogy a tégla homloklapjai nagyon simák és igy nem tartja a vakolatot. A homloklapokat durvábra készitени nem lehet a jelen gyártási mód mellett, de nem is szükséges, mert amint a Ritoók Zsigmond-utca meghosszabbitásában most felépült háznál meggyőződtem, a vakolat kitünően áll meg, ép ugy mint az agyagtéglából épült házaknál, csakhogy rá kellene mutatni arra, hogy a vakolandó falfelület előbb megnedvesitendő és csak 5 mm. vastag vakolatot szabad készitени, ugyancsak hig habarcsból. Ez ismét rendkivül nagy megtakaritást jelent, mert agyagtéglánál a minimális vakolat 15 mm. szokott lenni.

Nagy előnye továbbá a mészhomoktéglának, hogy alig egytized százaléka törik, holott az agyagtéglánál a törés 5 százalék közt váltakozik. Ennélfogva a falak tulnyomó részben egész téglából készülhetnek, ami azok teherbiróságát növeli.

Nagy fontossággal bir a mészhomok tégla falazatnak az az előnye, hogy igen gyorsan kiszárad és pedig nemcsak egészségi szempontból, hanem mivel a legtöbb esetben nincs módunkban a falazatot egy télen át kiszáradni hagyni, amint hogy azt minden épületnél tenni kellene.

Mindezeknél fogva én a mészhomok tégla használatát csak a legmelegebben ajánlhatom.

Nagyvárad, 1911. október hó 27.

May Sándor s. k.
M. Kir. Államépitészeti hivatali kir. főmérnök.

A fent előadottakkal szakértői szempontból részemről is teljesen egyet értek s a mészhomok téglát kifogástalan jó épitő anyagnak tartom.

Nagyvárad, 1911. október hó 28-án.

Kőszeghy József s. k
városi főmérnök.

Az előbbeniekben ismertetett szakvéleményt magamévá teszem a gyártott téglát a követelményeknek megfelelően mindenben kifogástalannak találom. Ami a gyár berendezését illeti, az a modern technika jelen követelményeit mindenben kielégiti és az semmi kivánni valót nem hagy hátra. Azt a helyt gyártott gyártmányokkal szemben, tekintettel olcsóbb voltára is, a legszélesebb körben való felhasználásra a legmelegebben ajánlom.

Nagyvárad, 1911. október hó 28.

Pozsonyi László s. k.
Kir. Ipari főfelügyelő.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemü közönségét, hogy az 1792-ik évben alapitott

ékszer, arany és ezüstmüves üzletem

f. év december havában

teljesen ujonnan berendezve, s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren

ujonnan épülő **özv. Kolosváry Sándorné** házában.

Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék!

Kérve a nagyérdemü közönség becses pártfogását.

Tisztelettel

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany és ezüstmüves

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Veiszlovits ház, az Orsolya zárda templomával szemben.

UJÉVRE

nagy árleszàllitàs!

Hogy igen tisztelt vevőimet olcsón és megelégedésre tudjam kiszolgálni, teljes kézimunka raktáram árát **leszállitottam.**

Minden hölgy meggyőződhet, hogy ezen a karácsonyi héten ***diszpárnáim, madeira himzéseim, kelina munkáim, gobelin munkáim mind tetemesen leszállitott árakon árusitom.*** S miután üzletem speciálisan csak ***kézimunka és rövidárukkal van felszerelve,*** oly dús raktárt tartok, mint bármely fővárosi hasonszerü űzlet, az árak azonban ***jóval méltányosabbak!***

Izlésem mindenkor elismerésre talált kézimunkáim megválogatásában!

Tátray Gusztáv

Rákòczi-út 4.

A M. N. MÚZEUM KIPLAP OSZTÁLYA

Boldog Ujévet

kiván

Lévay Márton r. t.

személyzete:

Ács Mária
Ács Róza
Andriczai Dániel
Andriczai Kálmán
Antal Gáspár
Bak Juliánna
Balog Róza
Barcsa Sándor
Barucza Ilona
Barucza Róza
Bede Károly
Bene Mária
Bernáth József
Bordán Sándor
Borz Jánosné
Csekő Mária
Cser Mária
Dézsi Mária
Dombi Mária
Erdős Sándor
Erdősy Sándor
Erdődy Ferencz
Fehér Erzsébet
Fehér József
Fodor András
Fodor Imre
Grosz Sándor
Hajnal György
Hajós G za
Halász Gabriella
Handlovits Kálmán
Hering Margit
Jónás János
Jónás Jánosné
Jónás Mária
Katona Piroska
Katona Róza
Kerekes László
Kerekes Ferencz
Kiss József
Kiss Margit
Kiss Mária
Kiss Róza
Klopcsa Juliánna
Kremlicza Lajos
Kronemer Hermann
Láng Sámuel
Lévai Márton
Lőrincz Gergely
Mayer Teréz
Makra József
Murányi Imre
Márton László
Mártonyi Lajos
Maurer Bernáth
Mezey Paula
Merzog János
Milló Juliánna
Molnár Ilonka
Molnár Sándor
Munka Lajos
Müller Sándor
Müller Erzsébet
Nagy Ilona
Nagy Erzsébet
Nagy Ferencz
Németi Mihály
Onye János
Orenics Alajos
Palásthy Gyula
Pallagi Antal
Papp Juliánna
Peraud József
Papszt Ferencz
Perpék Józsefné
Polgár István
Pósa Antal
Ragányi Mária
Rajnák Sándor
Rapp József
Rapp Erzsébet
Rogoz Rezső
Rostás Mária
Rosenfeld Vilmos
Rózsa Eszter
Szabó Sándor
Szabó Ilona
Szabó Gizella
Szomácska Gizella
Szegedi János
Szegedi Mária
Schenker Sándor
Simon Irén
Simon Juliánna
Szilágyi Erzsébet
Szferle Lukács
Szokol Ferencz
Szomor Lajos
Schrenk Mária
Schröder Lajos
Sőrés Juliánna
Takács István
Tamás Ilona
Tamás Erzsébet
Tarnek Jenő
Timár Juliánna
Timár Margit
Timár Zsófia
Tomcsányi János
Tóth Béni
Tóth István
Uzarszky Flórián
Uzarszky Flóriánné
Walter Károly
Varga László
Weber Györgyike
Vig Sándor
Zafir Erzsébet
Zilahy Erzsébet
Zudor Ferencz

A M. N. MÚZEUM KIPLAP OSZTÁLYA

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.